

Godina X., broj 4-5, 20. listopada 2012.

ISSN 1845-2876

SADRŽAJ

(1) Priopćenje HDK o ratifikaciji sporazuma Tuđman- Izetbegović	1
(2) Mijo Marić: Hrvatski svjetski kongres danas	3
(3) Davorin Rudolf: Granice suvremene Hrvatske	8
(4) U spomen Vesni Girardi Jurkić	15
(5) Razgovor s g-đom Nives Malenica	16
(6) Aktivnosti članova HDK	17
- Davorin Rudolf	18
- Miroslav Međimorec	21
- Zlatko Stahuljak	22
(7) Obavijesti o radu HDK	23

**PRIOPĆENJE HRVATSKOGA
DIPLOMATSKOGA KLUBA
O RATIFIKACIJI SPORAZUMA
TUĐMAN - IZETBEGOVIĆ**

Hrvatski diplomatski klub, u skladu s načelima svojega djelovanja, drži da je državni teritorij i utvrđivanje državnih granica pitanje što predstavlja *par excellence* nacionalni interes RH, te se mora takvim tretirati. Ovo podrazumijeva sudjelovanje najvrsnijih međunarodnopravnih stručnjaka u pregovorima o granicama, te uređivanje graničnih pitanja na kompetentnom medunarodnom sudbenom tijelu, kao i primjenu isključivo međunarodnoga prava, kao najvišeg civilizacijskog dosega današnjice. Isto tako nužno je od političara, koji u ime Vlade sudjeluju u pregovorima i donošenju odluka o zaključivanju takvih sporazuma između RH i drugih država, očekivati lojalno i predano zauzimanje za zaštitu i očuvanje hrvatskih nacionalnih interesa, kako bi Hrvatski sabor, na temelju cjelovite obaviještenosti o svakom konkretnom slučaju, mogao donijeti valjanu odluku o ratificiranju takvih međudržavnih sporazuma.

HDK podsjeća na Ustavnu odluku o suverenitetu i samostalnosti RH te na Deklaraciju o proglašenju suverene i samostalne RH, od 25. lipnja 1991., prema kojima RH ima svoje državne granice koje su, u skladu s međunarodnopravnim načelom *uti*

possideti iuris (poštivanje teritorijalnoga *statusa quo*), zatečene i prihvачene u trenutku stjecanja neovisnosti RH. I druge države nastale na području bivše Jugoslavije prihvatile su zatečene granice, a Badinterova komisija je u siječnju 1992. potvrdila da su granice bivših republika u Jugoslaviji *međunarodne granice*. Zato bi RH trebala ustrajavati na tome da zatečene granice poštuju i svi njezini susjedi.

U pogledu ratificiranja sporazuma Tuđman-Izetbegović HDK drži da oni koji zagovaraju ratificiranje ispuštaju iz razmatranja - kontekst. Naime, prije potpisivanja ovoga sporazuma potpisana su dva Washingtonska sporazuma: (1) o slobodnom prolazu za RH kroz općinu Neum i (2) sporazum o luci Ploče - BiH ju koristi pod istim uvjetima. S druge strane, 1995. potписан je Sporazum o posebnim odnosima između RH i Federacije Bosne i Hercegovine, a 1998. osnovano je Vijeće za provedbu toga sporazuma. U sklopu sastanaka toga vijeća potписан je ugovor što ga sada Vlada želi ratificirati. Međutim, god. 2000. Račanova se je Vlada odrekla i sporazuma o posebnim odnosima i sporazuma o Neumu, ali ne i sporazuma o luci Ploče, tako da je on čisti poklon suparničkoj strani. Ako bi Hrvatski sabor ratificirao ovaj sporazum, RH bi prepustila dio svojeg teritorija u Malostonskom zaljevu susjednoj državi, a žurba s ratifikacijom utoliko je čudnija što na njoj ne inzistira ni BiH. Njime bi se mijenjala granica od 25. lipnja 1991., a do ratificiranja ne bi smjelo doći već i zato jer sporazum ne sadrži ni opis granice između dviju zemalja.

Ovo nije jedino sporno mjesto duž granica RH, a do takva je stanja došlo zbog pogrešaka i propusta hrvatskih pregovarača, što su nastale stoga jer su pregovore vodili nedostatno kompetentni ljudi, te u nedostatku brige političara za zaštitu nacionalnog interesa da se očuva teritorijalni integritet Republike Hrvatske.

za Hrvatski diplomatski klub
veleposlanik Sergej Morsan, predsjednik

PBZ CARD

MEDIMURSKA BANKA

PBZ INVEST

PBZ LEASING

PBZ STAMBENA ŠTEDIONICA

OBVEZNI MIROVINSKI FOND
PBZCROATIA OSIGURANJE

PBZ NEKRETNINE

PRIVREDNA BANKA ZAGREB

Mislimo unaprijed s Vama.

PBZ je dio grupe INTESA SANPAOLO

PRVA SRIJEDA U RUJNU

Prva srijeda u rujnu obilježena je predavanjem g. Mije Marića, predsjednika Hrvatskoga svjetskoga kongresa (HSK) o toj uglednoj hrvatskoj udrudi što djeluje na gotovo svim kontinentima. Do predavanja je došlo zahvaljujući okolnosti što je Mišo Munivrana, dopredsjednik HDK, koji sada radi u Hrvatskome saboru kao tajnik Odbora za Hrvate izvan Republike Hrvatske, a i prije toga je, još kao generalni konzul RH u Los Angelesu, uspostavio dobre odnose s vodećim ljudima iz HSK. Dapače, od njih je prepoznat kao prijatelj i za to je dobio priznanje. U početku ožujka ove godine u Zagrebu je održan izborni sabor dužnosnika HSK, na kojem je za predsjednika izabran Mijo Marić, Hrvat iz Njemačke, a za tajnika potvrđen Stjepan Asić, Hrvat iz Australije. G. Asić mu je ovoga ljeta pisao kako će boraviti u Hrvatskoj od 22. kolovoza do 10. rujna, a da će oko 5. rujna u Zagreb stići i predsjednik Marić. Tada mu je palo na pamet pozvati g. Marića da održi predavanje za članstvo i prijatelje HDK prve srijede u rujnu, a predsjednik Morsan to je objeručke prihvatio. Tako je predavanje održano u srijedu, 5. rujna. Međutim, kako su radovi na preuređenju prostorija u Društvu sveučilišnih nastavnika tada bili još u tijeku, zamolili smo vodstvo HKD Napredak da nam unajmi svoje prostorije u Bogovićevoj 1, što su oni spremno učinili i na čemu im i ovom prigodom zahvaljujemo.

Predsjednik Morsan pozdravlja slušateljstvo

HRVATSKI SVJETSKI KONGRES DANAS

Predavač se je prvo ukratko predstavio. Otac mu je iz Gornjeg Zovika kod Brčkoga, a majka iz Drijenče kod Loparā u Bosanskoj posavini. Odselili su u početku 70-ih u Vinkovce, a odande ubrzo u Berlin, na "privremeni rad". Majka ga je rodila u Vinkovcima, pa je ostao s bakom prve dvije godine života u Drijenči, da bi od tada (36 godina) živio u Berlinu, gdje je završio studij ekonomije. Prije nego što je (u ožujku ove godine) izabran za predsjednika globalnoga Hrvatskoga svjetskoga kongresa (HSK) bio je, kao predstavnik II. naraštaja hrvatskih iseljenika, predsjednik HSK u Njemačkoj (HSKNj). Najavio je kratak pregled

djelovanja HSK, prvo na svjetskoj razini, a budući da dolazi iz njemačkoga kruga - osrt na djelovanje HSK u toj zemlji. Valja znati da upravo u Njemačkoj živi najveća skupina osoba hrvatskih korijena u Europi - njih oko 400.000 - što je više od broja stanovnika Splita i Rijeke zajedno. Osim toga Njemačka je zemlja velike moći i utjecaja u EU.

Mijo Marić govori o Hrvatskom svjetskom kongresu

O Hrvatskome svjetskom kongresu. Ukratko, HSK je nevladina, nadstranačka i neprofitna udruga osnovana 1993. Svjetsko joj je sjedište u New Yorku, ali će se ono vrlo vjerojatno preseliti u Europu. Godine 1998. udruga je primljena u UN kao nevladina organizacija s konzultativnim statusom. Djeluje u 30-ak zemalja, na svim kontinentima osim Azije, svugdje gdje živi znatnija skupina Hrvata. Cilj je HSK zastupanje i promicanje interesa hrvatske Domovine i izvandomovinstva, povezivanje hrvatskih iseljenika s Domovinom, osiguravanje prava i položaja hrvatskih zajednica, osiguravanje protežnosti/razvoja vjerske, kulturne, duhovne, društvene i športske baštine u Hrvata izvan Domovine, te zastupanje i djelovanje uime zajednica i udruga članica HSK pred vladinim i drugim stranim i domovinskim ustanovama u svezi sa svim pitanjima što se tiču Hrvata u cjelini. HSK djeluje preko ovih radnih odbora:

- za humanitarno djelovanje,
- za obnovu i ulaganje,
- za kulturu, šport, školstvo i veze s Domovinom,
- za promidžbu i informiranje,

- za povratak i useljeništvo,
- za mladež.

Odmah krećem na pregled najvažnijih projekata na kojima je HSK radio zadnje dvije, tri godine. Na svjetskoj su razini naš ponos *Hrvatske svjetske igre* priredene dva puta u Zadru, 2006. i 2010. Iznimno je to lijep projekt u kojem smo okupili mlade iz različitih dijelova svijeta. Među njima bili su i oni koji nikada prije nisu bili u Hrvatskoj ili nisu bili zadnjih 10-ak godina, a dobar ih broj i ne govori hrvatski nego engleski, španjolski ili portugalski, ali znaju pjevati naše pjesme i osjećaju osobitu povezanost s Domovinom. Bila je to lijepa mogućnost da se umreže i povežu s mladim Hrvatima iz cijelog svijeta. Pripremamo sljedeće Igre za koje još ne znamo gdje će se održati. Drugi je projekt izdavačka djelatnost u sklopu koje je *The Marulić Reader*: sva Marulićeva djela na engleskom što smo ih darovali svim važnijim svjetskim knjižnicama. U tom su sklopu i ove knjige:

- Bleiburška tragedija i Križni put hrvatskoga naroda 1945.,
- Hrvati - 14 stoljeća ustrajnosti,
- Hrvati u Americi (nedavno predstavljena)
- Druga strana mosta.

Predsjednik Republike Ivo Josipović primio izaslanstvo HSK. Desno od njega: Mijo Marić, Davor Pavuna, Josip Ante Sovulj, Dijana Vukušić i fra Šimun Štović Čorić

Slične su naravi priređivanje Susreta hrvatskih pjesnika iz iseljeništva i Forum kulturnih djelatnika Hrvata izvan Domovine. U ožujku nas je primio predsjednik Josipović u povodu Sabora HSK na kojem sam izabran predsjednikom. Tom smo se prigodom zauzeli za uvođenje dopisnoga glasovanja. Primjerice, Hrvati u Njemačkoj moraju putovati i po 200-300 km do glasačkih mjesta, a oni u Kanadi i po više od 1.000 km. Predsjednik se je požalio na nesređene biračke popise, jer da je to zaprječka uvođenju dopisnoga glasovanja, ali

ćemo mi ustrajavati na tome, kao i na pomoći hrvatske države u ostvarivanju Hrvatskih svjetskih igara. Naime, bez mjesne pomoći u organizaciji i bez infrastrukture ne mogu se Igre ni prirediti. Prošle smo godine posložili vijenac na Bleiburgu i odali počast žrtvama.

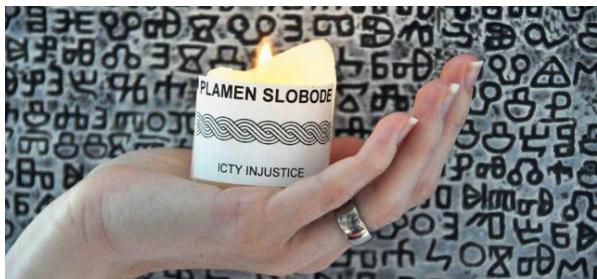
Prosvjed što ga je HSK priredio u Haagu

A sada nešto svježije: presude iz Haaga od travnja prošle godine. Odmah smo priredili nekoliko prosvjednih skupova. Zadnji je bio u samom Haagu - to su popratili i hrvatski mediji. Održan je profesionalno i na visokoj kulturnoj razini, tako da nas je pohvalila i nizozemska policija, a i naša. Evo, možete to pogledati u broju *Croexpressa* u kojem je taj prosvjed opisan. Dalje, dali smo tiskati 100.000 božićnih čestitaka i proslijediti ih diljem svijeta gdje žive hrvatski iseljenici, pa su ih oni slali u Haag. Cilj je bio da se haaškim činovnicima dâ posla - oni moraju pregledati svaku čestitku - ali i pokazati da Hrvati u svijetu izražavaju svoje nezadovoljstvo. Priredili smo i paljenje svjeća pod nazivom *Plamen slobode* s oko 10.000 sudionika iz više od 100 gradova diljem svijeta i iz Domovine. To je bilo prije tri, četiri mjeseca, uoči zadnje statusne konferencije Suda. Očituјemo se i interveniramo, te savjetujemo ili pišemo u različitim prigodama. Primjerice, kada je pisani Zakon o odnosu Republike Hrvatske prema Hrvatima izvan Domovine, te Nacrt zakona o boravištu (koji je sada u postupku) - tu je naš tajnik, g. Asić, odradio lavovski dio posla. U pitanju poreza na inozemnu mirovinu postavili smo se vrlo kritički, a u svezi s prestankom pokroviteljstva Hrvatskoga sabora nad obilježavanjem Bleiburške tragedije odlučno smo izrazili žaljenje.

Njemački ogrank HSK

Njemački ogrank HSK-a vodio sam sedam, osam godina. Prije toga vodio sam Hrvatski akademski savez (HAS) i bio njegov zastupnik u HSKNj-u,

tako da moj "staž" u hrvatskim udrugama doseže 10-11 godina. Bavim se volonterskim radom u našim hrvatskim udrugama, a na strukovnom polju bavim se ekonomijom. Već 11-12 godina radim u *Deutsche Telekomu* u Središnjem odjelu za istraživanje i razvoj, a radu u HSK-u posvećujem se iz ljubavi. HSKNj jedna je od triju udruga što ispunjuju uvjete za krovnu udrugu. Zauzima se za oko 400.000 osoba hrvatskih korijena, što je dojmljiv broj (s Hrvatima državljanima BiH brojka doseže i 450.000). Unutar njega djeluju različite udruge: zavičajne, kulturne, akademske, športske, strukovne, gospodarske, političke... a na čelu im je svega stotinjak osoba. Predsjedništvo radi isključivo volonterski (navečer, preko vikenda) i njegovi članovi sami snose putne troškove, a jedino za poslove savjetovanja njemačkih ustanova na polju „integracije“ dobije se nešto novca. Cilj je djelovanja stvaranje jakoga hrvatskog lobija što bi se zauzimao za interes Hrvata ne samo u iseljeništvu, nego i onih u Domovini. Dakle HSK je nadstranačka i neovisna, društveno korisna udruga (*Gemeinnützigkeitsstatus*). Strateške su mu smjernice - povezivanje svih Hrvata u Njemačkoj i stvaranje jakoga hrvatskog lobija. Promatrao sam djelovanje izraelskog lobija u SAD. Naravno, ne možemo se mjeriti s njima, ali nam oni služe za orientaciju, pa ako ostvarimo i 10 % onoga što oni uspijevaju, možemo biti zadovoljni.

Čestitka što su ju na poticaj HSK-a Hrvati diljem svijeta slali hrvatskim zatvorenicima u Haagu

Sljedeći nam je cilj profesionalizacija rada i ustroja HSK. Naime, prvi je naraštaj naših iseljenika učinio mnogo toga od njihova dolaska 60/70-ih do 90-ih godina, mnoge je digao na noge itd. ali držimo da drugi naraštaj, sa svojom integriranošću u njemačko društvo, sa znanjem jezika i izobrazenošću može znatno pridonijeti profesionalizaciji. Uvijek ističemo: uspješni smo zahvaljujući povezivanju ovih dvaju naraštaja: prvoga s njegovim iskustvom, autoritetom i kontaktima i drugoga s njegovom snagom, poletom i svežinom ideja. Na medijsko-političkom polju jasno je da treba djelovati

vati na pojačanu povezivanju s njemačkim strankama, ustanovama i pojedincima. Naime, u prošlosti je HSK u Njemačkoj bio usmijeren samo prema Domovini (u prvom redu humanitarna djelatnost), a bilo je i pokušaja da se položaj predsjednika HSK iskoristi kao odskočna daska za uključivanje u domovinsku politiku. Ja sam na samom početku rekao da mi to nije cilj. Dakle težište je našega djelovanja usmijerenost prema njemačkome društvu, društvu u kojem ćemo mi ostati i ostarjeti, a možda i umrijeti. I ne ćemo činiti pogrešku prvoga naraštaja koji je desetljećima sanjao o povratku.¹ Mi smo za sebe rekli: *Najvjerojatnije ćemo ostati u Njemačkoj; budimo realni: ako se naši roditelji nisu uspjeli vratiti, onda je sasma vjerojatno da ćemo i mi ostati.* Moramo jednostavno okrenuti težište djelovanja prema njemačkim ustanovama i njemačkoj politici. Jasno, kao krovna udruga neprekidno nastojimo jačati bazu uključivanjem mladih Hrvata u rad na ostvarivanju većih projekata, a ne želimo se mijesati u ostvarivanje projekata na nižim razinama (mjesnim, komunalnim, pokrajinskim) gdje naši ljudi imaju lijepih uspjeha. Međutim, nedostajao je netko tko će se na saveznoj razini baviti političkim strukturama i ustanovama (*Bundestag /BT/, Auswärtiges Amt*), te velikim zakladama (*Konrad Adenauer Stiftung*). Upravo se je toga posla prihvatio HSKNj.

U početku je trebalo objasniti Hrvatima zašto je potrebna krovna udruga. Ona je nužna radi promicanja općih interesa Hrvata u Njemačkoj (a i drugdje u iseljeništvu), jer je mnogo lakše doći do cilja s pomoću velike i jake udruge što okuplja velik broj osoba i više udrugā, a što joj daje političku i medijsku težinu zahvaljujući čemu se ona ne može ignorirati. Njemačke ustanove žele jednu osobu za kontakte i razgovore s Hrvatima i jednu udrugu kojoj se mogu obraćati i koja ima sve strukture, a isto tako nužna je jedna krovna udruga (*one contact point*). Također je trebalo razraditi platformu za umrežavanje Hrvata diljem Njemačke, te platformu za razmjenu iskustava. Primjerice, ako je netko priredio neku manifestaciju u Hamburgu, zašto ne bi i Hrvati u Stuttgartu ili Münchenu imali koristi od njihova iskustva, te tako uštedjeli novac i izbjegli pogreške u organizaciji? Za orga-

¹ Govorilo se je: *Hajde, sinko, još koji razred, pa: hajde, sinko, završi osnovnu školu, te: evo, samo još da i brat završi školu, pa ćemo se vratiti...* I na kraju ostadoše 30, 40 godina. Nisu ostvarili ono za čim su desetljećima žudjeli.

nizaciju i provedbu složenih projekata nužna je pomoći mnogim udrugama.

U nastavku predavanja g. Mijo Marić govorio je o radu pojedinih odbora Njemačkog ogranka HSK

Odbor za medije i politiku. Tri ili četiri dana nakon izricanja prvočlaninske presude u Haagu priredili smo prosvjedni skup u Berlinu pred zgradom njemačkog MVP. Istaknuto je da se ne prosvjeduje protiv Njemačke; već ju se poziva da se zauzme u traženju pravedna rješenja. Usljedili su i prosvjedni skupovi u Frankfurtu, Stuttgartu i Münchenu. U svezi s Hrvatima u Bosni i Hercegovini objašnjavali su članovima njemačkog parlementa stanje, pozivali na djelovanje i na traženje rješenja što ide u prilog interesu hrvatskog naroda. Za vrijeme višegodišnje slovenske blokade pristupnih pregovora uputili su otvoreno pismo njemačkom mvp-u Steinmeieru, a zatim i priopćenje za javnost. U časopisu *Südosteuropa-Mitteilungen*, vrlo utjecajnu mjesečniku, objavili smo članak u kojem smo upozorili na neeuropsku politiku Slovenije. Vodili su razgovore u njemačkom parlamentu, aktivirali mrežu Hrvata i hrvatskih prijatelja među Nijemcima i na taj su način htjeli senzibilizirati njemačku politiku i javnost za ono što se je događalo za vrijeme te blokade Hrvatske.

Prosvjedni skup HSK-a u Berlinu

Nedavno je HSKNj objavio (kao nakladnik) knjigu *Hrvatska borba za nezavisnost opravdana i pravedna (Kroatischer Unabhängigkeitskampf: Berechtigt und gerecht")²*. kojoj je bio povod izrazito protuhrvatski obojena knjiga Ulricha Schillera. Ta je knjiga trebala ocrniti ne samo hrvatsku Katoličku crkvu, te Genschera i Kohla za njihovu politiku, nego i stigmatizirati cijeli hrvatski narod. Vodili smo i niz razgovora kojima smo se povezali Nijemcima u svim segmentima društva i u svim relevantnim udrugama, poput vrlo utje-

² U toj je knjizi Branko Salaj, član HDK, objavio prilog pod naslovom: *Ulrich Schiller - subjektivnost umjesto istine*, što je sažeto prikazan u Glasniku HDK, broj 1-2012, str. 22-23.

cajne udruge *Europa-Union Deutschland* u Bruselu. HSKNj je postao članicom *Südosteuropa - Gesellschafta* (SOG), jednog od najutjecajnijih think tankova u Njemačkoj što savjetuje i njemačke političare u svezi s jugoistočnom Europom. Tu utječu i samim svojim postojanjem jer se pazi koje se teme biraju. Tako su u prošlosti srpske teme imale veliku težinu, a našim se je ulaskom to promjenilo.

Gernot Erler, predsjednik SOG-a s Mijom Marićem

Priopćenja za javnost. U početku smo samo reagirali na to što se je pisalo, jer je još prije 10-ak godina medijski prostor u Njemačkoj bio prilično antihrvatski raspoložen. Njemački su novinari pisali pod utjecajem jakih diplomatskih struktura iz Srbije, što je davalo pogrešnu sliku o Hrvatima kao zadrtim nacionalistima koji su uništili Jugoslaviju, što osobito vrijedi za velike tjednike, poput *Spiegela*. Mi smo reagirali u pismima čitalja i tako utjecali na novinare, slali im obavijesti i dokumentaciju s pozadinskim obavijestima. Sada

Hans-Dietrich Genscher s Mijom Marićem

pak djelujemo proaktivno, pa pišemo u raznim povodima priopćenja za javnost kako bismo utjecali na to što novine u Njemačkoj pišu. Primjerice, kad je prije oko mjesec dana poništeno nekoliko tjeralica protiv osoba koje su bile djelatne u udbaskim strukturama, ispričali smo to nekim novinarima i oni su odmah reagirali. Upravo u tom Spiegelu, tendenciozno lijevom listu u kojem se rijetko moglo pročitati išta pozitivno o Hrvatima, uspjeli smo plasirati na trima stranicama priču pod naslovom: *Titos geheime Mörder* (Titovi tajne ubojice). U nekoliko smo navrata zainteresirali i hrvatske medije, a bili smo i u TV dnevniku.

Nastup tamburaškoga zbora Wellebit (sjede u prvom redu) na Blistavoj noći klasike

RO za kulturu i obrazovanje. Taj odbor pokazuje širinu našega djelovanja. *Blistava noć klasike* (BNK), priređena ove godine po peti put u baroknom dvoru *Charlottenburg* u Berlinu, možda je najvažniji klasičnoglazbeni događaj u cijelom iseljeništvu. A u Tamburaškom zboru *Velebit* što ga je Hrvat Franc Krznar osnovao 1902. danas samo Nijemci sviraju. Ove smo ih godine doveli na BNK da nam uveličaju večer. Uspostava dopunske hrvatske nastave u pokrajini Hessen jedan je od važnijih događaja u kojem je pomogao HSKNj uz hrvatsko sufinanciranje osigurano brzom reakcijom iz MVPEI (Petar Barišić) i MZOŠ (Stipe Mamić). Predstavljena je knjiga *Preživio sam Vukovar i Ovčaru*, a bilo je i različitih predavanja (o Kranjčeviću, o Deklaraciji, o Držiću), te predstavljanje knjige G. Borića *Hrvati izvan domovine*.

Mladež i šport. Taj je odbor uspostavio stratešku suradnju s Hrvatskim nogometnim savezom, koji ima interes da mladi talenti koji su odrasli u iseljeništvu ne igraju za Njemačku, Austriju, Australiju ili Kanadu, nego da ti dragulji zaigraju za hrvatsku izabranu vrstu. Jedan je mladi plivač našom zaslugom zaplivao na Olimpijskim igrama za Hrvatsku. Momčad HSKNj gostovala je na *IX.*

memorijalu vukovarskih branitelja, kako bi ti mladi talenti upoznali taj dio Hrvatske i strašnu junačku epizodu povijesti Domovinskog rata. U zadnje tri godine novčano podupiremo Memorijalni turnir *Dražen Petrović*. U Njemačkoj priređujemo *Best of '97 Cup* - to su dečki od 14-15 godina koji su vrlo zanimljivi za izvidnike HNS-a.

Momčad HSK-a, sudionici natjecanja *Best of '97 Cup*

RO za integracije. Kako u Njemačkoj živi velik broj useljenika, oko pet milijuna osoba stranih korijena, Nijemci sada imaju poteškoća s tim strancima. No Hrvati pripadaju među najbolje integrirane strance, imaju najvišu kvotu maturanata, govore njemački savršeno, nevidljivi su u kriminalnoj statistici, imaju najveći *Einheirungsquote* (najviši postotak onih koji sklapaju brak s nehrvatima /najčešće Nijemcima/ - tu su jednaki s Poljacima). Imamo veći postotak zaposlenih žena nego Nijemci i najnižu stopu nezaposlenosti od svih stranaca. Kako Nijemci imaju strahovito mnogo problema s useljenicima, pogotovo s Turcima i onima iz arapskih zemalja, među kojima ima velik broj nezaposlenih i imaju visok postotak prekida školovanja, Njemačka je to prepoznala i pojačala političko djelovanje na polju poboljšanja integracije. Cijela se je politika okrenula prema toj tematiki i sve se zaklade bave time, donose se novi zakoni. HSKNj se tu rano uključio i vrlo je djelatan na tom polju. U svezi s tim priređuju se skupovi u kancelaričinu uredu.

Kancelarica Angela Merkel i Mijo Marić

Dok na prva tri HSKNj nije bio pozivan, jer je stariji naraštaj bio usmjeren prema Domovini i nije se obraćao njemačkim strukturama - nisu se ni nudili, a nisu pozivani ni zato što se je vidjelo kako su Hrvati dobro integrirani, HSKNj je to promijenio i time dobio izvor prihoda, tako da savjetuje njemački Savezni ured za migracije i izbjeglice. Piše i pridonosi donošenju zakona što pomažu da njemačka država financira i strukturno podupire useljeničke skupine na saveznoj razini i tako dolazi do novca što ga može koristiti za profesionalizaciju (za koju nikada nije dobio ni lipe iz Domovine). Velika mi je prednost u tome što živim u Berlinu, pa mogu sudjelovati na sjednicama Vladina savjeta za integraciju svaki drugi mjesec u *Kanzleramt*.

RO za gospodarstvo. HSKNj ima strateško partnerstvo s IHKRH (industrijsko-gospodarska komora pokrajine Rhein-Hessen u Mainzu). Zajedno smo priredili skup *Hrvatska na putu u EU*, 2008. Današnji veleposlanik u Španjolskoj Neven Pelicarić bio jedan od govornika, a sudjelovao je i naš konzul u Frankfurtu Petar Uzorinac. Priređen je i drugi skup 2009. na kojem je bio i naš veleposlanik u Berlinu dr. Miro Kovač. Priređujemo i seminare za osnivanje poduzeća kako bi se potaknulo poduzetništvo među Hrvatima u Njemačkoj.

RO za humanitarnu djelatnost priredio je niz humanitarnih priredaba za razne humanitarne projekte u Domovini. Sav prihod od velikoga koncerta *CroRocks* dan je udruzi *Andželi* u Splitu (to je udruga roditelja koji imaju hendikepiranu djecu), a suradivali smo i s udrugom *Cro Unitas* na projektu *Zemljo moja*. Prije nekoliko godina - a to je projekt svjetske razine HSK - Franjo je Pavić izgradio u Žeravcu u Bosanskoj posavini veliki centar.

* * * * *

Na kraju je predsjednik HDK Morsan srdačno zahvalio i čestitao predavaču, a zatim je uslijedila rasprava u kojoj su sudjelovali tajnik HSK Stjepan Asić, profesor Arhitektonskog fakulteta dr. Ivo Podhorsky, producent HRT Ante Marić, djelatnik Ekonomskog instituta dr. Slavko Kulić, veleposlanik RH u Kanadi Veselko Grubišić, djelatnica Hrvatske matice iseljenika Vesna Kukavica, i dopredsjednik HDK Mišo Munivrana. Postavljeno je ukupno sedam pitanja koja se, zajedno s odgovorima i potpunijim tekstom onoga što je g. Mijo Marić govorio o radu pojedinih odbora Njemačkog ogranka HSK, mogu naći na mrežnim stranicama HDK.

Predsjednik Morsan uručuje Miji Mariću Spomenicu HDK.

PRVA SRIJEDA U LISTOPADU

Ovomjesečna prva srijeda obilježena je ponovno u Društvu sveučilišnih nastavnika 3. listopada predavanjem akademika Davorina Rudolfa, člana HDK, pod naslovom *Granice suvremene Hrvatske*. Predsjednik Morsan pozdravio je nazočne koji su se okupili u osjetno većem broju nego u sličnim prigodama zahvaljujući boljem odzivu nečlanova. Posebno je pozdravio T. A. Mursala, prvoga predsjednika HDK i počasne članove, a toplim se je riječima osvrnuo na odlazak nedavno preminulih predsjednika Hrvatskoga sabora, Borisa Šprema, te veleposlanice i članice HDK, dr. Vesne Girardi Jurkić, koja je umrla oko pet tjedana ranije. Predavača nije bilo potrebno predstavljati jer je već imao predavanje u povodu Dana međunarodnoga priznanja RH 14. siječnja 2009. a ovo prenosimo na osnovi zvukovne snimke.

Akademik Davorin Rudolf, član HDK

GRANICE SUVREMENE HRVATSKE

Republika Hrvatska ima svoje državne granice. Zatekli smo ih i naslijedili 25. lipnja 1991., tj. na dan stjecanja neovisnosti i samostalnosti, u skladu s međunarodnopravnim načelom stjecanja i poštovanja zatečenih granica (načelo *uti possidetis iuris*). To je jasno kazano u Ustavnoj odluci o suverenitetu i samostalnosti Republike Hrvatske donesenoj toga dana:

"Državne granice Republike Hrvatske su međunarodnopriznate granice dosadašnje SFRJ u dijelu u

kojemu se odnose na Republiku Hrvatsku, te granice između Republike Hrvatske i Republike Slovenije, Bosne i Hercegovine, Srbije i Crne Gore u okviru dosadašnje SFRJ” (Narodne novine, br. 31/1991.).

Akademik Davorin Rudolf počinje predavanje

U Deklaraciji o proglašenju suverene i samostalne Republike Hrvatske, koja je u Hrvatskome saboru donesena također 25. lipnja 1991. kaže se:

„...sadašnje granice Republike Hrvatske postaju državne granice prema drugim republikama i susjednim državama dosadašnje SFRJ“ (Narodne novine, br. 31/1991).

Slušateljstvo prati izlaganje

Izjavu o prihvaćanju (stjecanju i poštivanju) zatečenih granica dale su i sve ostale države stvorene na tlu bivše Jugoslavije. Da nisu tako izjavile ne bi ih bile međunarodno priznale države članice Europske Zajednice (današnje Unije), niti bi bile primljene u Ujedinjene narode. Dapače, Slovenci su u svojoj izjavi dodali kako nemaju nikakvih teritorijalnih pretenzija prema RH. Prisjetimo se Konferencije o Jugoslaviji održane u rujnu 1991. u Haagu, na kojoj je lord Carrington postavio pitanje

Srbije: jesu li republičke granice administrativne ili stvarne. Na nj je odgovorila Badinterova komisija u siječnju 1992. koja je donijela mišljenje u kojem se tvrdi, pozivajući se na načelo *uti possidetis iuris*, da su granice bivših republika u Jugoslaviji *međunarodne*, te da je to načelo iznimno važno jer mu je svrha izbjegavanje bratoubilačkih ratova.

Valja reći kako se načelo o nasljeđivanju granica odnosi na *kopnene* granice. Na moru su postojale granice nadležnosti lučkih kapetanija, inspekcijskih služba, policijskih ustanova itd. ali one nisu bile precizno utvrđene, pa su granice na moru ostale otvorene. Na sjeveru, prema Sloveniji, one su utvrđene prema konvenciji o pravu mora UN iz 1982. te je privremena granica crta sredine (gdje je svaka točka jednako udaljena od obale jedne i druge države). Na jugu, prema Crnoj Gori, granica je privremeno utvrđena jednim sporazumom iz 2002. o kojem će kasnije više govoriti, a slično vrijedi i za granicu s Bosnom i Hercegovinom. Dakle sve države nastale na tlu bivše Jugoslavije naslijedile su granice zatečene 25. lipnja 1991.³

Prijedlog razgraničenja u Savudrijskoj vali iz 2001.

Desetak dana prije 25. lipnja 1991. hrvatski je državni vrh dogovorio sa slovenskim zajednički nadnevak proglašenja neovisnosti i mi smo već tada otpočeli razgovore o granici sa Slovincima, ali na način (to je bio moj prijedlog) da ne bude ni carinskih ni policijskih postaja između dviju država, nego da te postaje budu samo na vanjskim granicama. Predlagali smo da i veleposlanstva u manjim afričkim i azijskim zemljama budu zajednička, radi štednje. Međutim, slovenski je ministar unutarnjih poslova to odbio, jer da Hrvatska ne

³ Na to je akademik Vladimir Ibler, počasni član HDK, pripomenuo da je i za nj osobno taj nadnevak vrlo važan, jer će toga nadnevka sljedeće godine napuniti stotinu godina života!

može nadzirati svoje istočne ni južne granice. Dakle, počeli smo razgovarati o *režimu*, a prvi razgovori o *identificiranju granice* otpočeli su opet sa Slovenijom (ja s Rupelom, mvp). Ponovno ističem: nismo utvrđivali *novu* granicu, nego onu *zatečenu* nakon raspada Jugoslavije. Prve svađe s Rupelom počele su zato što je on ustrajavao na tome da se odustane od načela nasljeđivanja zatečenoga stanja i da se granice utvrde na osnovi katastarskih granica. Godine 1993. preuzeo sam dužnost veleposlanika u Italiji, a pregovore je nastavio sveučilišni profesor pomorskog prava Hrvoje Kačić. Moram reći ovo: od tromede RH, Mađarske i Slovenije kopnena je granica duga 670 km, a identificirana je u duljini od 664 km., sve do rijeke Dragonje. Naime, ta rijeka ima prirodno korito i umjetni Kanal svetoga Odorika. Područje između prirodnoga toka rijeke i umjetnoga kanala široko je oko 4 km. Na njemu se nalazi portoroška zračna luka, pa ako je granica na starome koritu aerodrom je u RH. U tome su međuprostoru i solane i još koješta. Privremeno je granica uspostavljena na kanalu. Pravilo međunarodnoga prava glasi: ako rijeka postupno mijenja svoj tok onda se i granica mijenja, slijedi rijeku, a ako rijeka naglo mijenja tok, jer je, primjerice, prokopan kanal daleko od prirodnoga korita, granica ostaje na starome mjestu. Podsećam: na starome je koritu kameni most u Portorožu na kojem se u bivšoj Jugoslaviji predavala *Titova štafeta* iz Slovenije u Hrvatsku, o čemu postoji novinski članak sa snimkom. Valjda će naši političari ustrajavati da se to pitanje raščisti. Slovenci su, inače, odmah zatražili da granica ide duž kanala, pa i južnije, na hrvatskom području. Identificirana kopnena hrvatsko-slovenska granica ucrtana je na velikim zemljovidima na kojima su u kutu potpisi državnih dužnosnika. Za Vladu RH potpisala ih je Olga Rogulja - Kresović.

Kazat će i ovo: prvi je put hrvatsko-slovenska granica u Istri utvrđena 1944. Učinila su to partizanska vodstva, hrvatsko i slovensko. Složili su se da je kopnena granica na rijeci Dragonji. Kanala sv. Odorika, kakav je danas, u to vrijeme nije bilo. Ta je granica ujedno i *etička*. Danas se rabi izraz *avnojske* granice, zaboravlja se da su granice mijenjane nakon avnojskih zasjedanja. Tako je 1954. dvanaest hrvatskih sela pripojeno Sloveniji. Ali granica je ostala na Dragonji.

Uz put samo, Sveta je Gera brdo u Žumberku na kojemu je vojarna u koju su ušle oružane postrojbe

Slovenije za vrijeme okršajā s JNA 1991. Stručno je hrvatsko – slovensko povjerenstvo za granice utvrdilo da je vojarna u RH, a i slovenski je predsjednik Milan Kučan rekao, za posjetu predsjednika Tuđmana Ljubljani, da to uopće nije sporno. Ipak i danas su u toj vojarni slovenski vojnici ili policajci. To je jedino zaposjednuće tude zemlje u EU. Kada sam to rekao Rupelu, on je predložio da istodobno riješimo pitanje granice na Dragonji i na Geri. Nisam pristao, jer granica na Sv. Geri uopće nije sporna⁴, a granica na Dragonji jest.

Sa Slovenijom je ostalo neraščišćeno pitanje povlačenja granice na moru. Iznimno je važan dokument što ga je donio slovenski Parlament 1993. - deklaracija u kojoj stoji da cijela Savudrijska vala (slov. Piranski zaljev) pripada Sloveniji. Taj je zahtjev obrazložen nekakvim povijesnim okolnostima. Slovenci stalno ustrajavaju na tome dokumentu, a zamjeraju nam čak i to što zaljev zovemo Savudrijskom valom! U svijetu ima primjera da se isti dio mora naziva različito u različitim jezicima. Primjerice, engleski *English channel* i francuski *La Manche*. Ali u našim su novinama uporabu našega jezika proglašili hrvatskim nacionalizmom! Potom dolazi 2001. godina i naš predsjednik Vlade Ivica Račan odlazi na razgovore sa slovenskim premijerom Drnovšekom i dogovara Ugovor o razgraničenju između dviju država. U tome ugovoru, vrlo nepovoljnu za Hrvatsku, prvi se put pojavljuje morski pojaz, koridor, slovenski *prolaz* ili *izlaz (dimnik)* kroz neprijeporno hrvatsko teritorijalno more. Između crte sredine i Račan-Drnovšekove granice područje je od 113 km², pa područje dimnika 46 km², a još ostaje trokutasto područje između morskog koridora i hrvatsko-talijanske granice od oko 7 km² (to je jedina izravna granica između suverenoga područja Hrvatske i Italije). Prihvati li se dimnik ne ćemo više imati izravnu granicu s Italijom, pa sam u dvojbi hoće li i dalje za Italiju vrijediti Osimski sporazumi. Mogu nastati i komplikacije sve do Palagruže i rješenja utvrđenih Mirovnim ugovorom s Italijom iz 1947.

Nakon objavlјivanja Račan-Drnovšekova ugovora nastala je u hrvatskoj javnosti uzbuna, a naš je predsjednik Vlade, usprkos svemu, godinu dana tvrdio kako je to dobar ugovor i kako će biti

⁴ Komentar iz slušateljstva: Sv. je Gera izvrstan položaj za električno izviđanje i praćenje komunikacija. Tako je JNA imala tamo uredaje s pomoću kojih je mogla pratiti što se zbiva sve do Sarajeva. Slovenci to nisu htjeli prepustiti nakon okršajā s JNA, a koriste taj položaj i danas.

ratificiran. Na sreću, Sabor ga nije prihvatio, pa je Račan na kraju javio Drnovšeku da dogovor više ne vrijedi! Naravno da su se Slovenci na to nako-striješili. Kasnije, godine 2009. potpisani je u Stockholmu Arbitražni sporazum po kojem će razgraničenje između dviju država riješiti Arbitražni sud (AS). Bio sam predsjednik povjerenstva koje je pregovaralo sa Slovincima, pa sam pozvan u naš MVP. U kabinetu ministra, na stolu, nalazio se Arbitražni sporazum. Pročitao sam ga i rekao da nije dobar za RH, na što mi je kazano da se u tekstu ništa ne može promijeniti! Sve je već dogovoren. Pitao sam ih: zašto ste me onda pozvali? Šutjeli su. Naravno, dao sam ostavku.

Što u tome sporazumu nije dobro za Hrvatsku? Tvrdim da je rizičan dio koji se odnosi na obvezu Arbitražnoga suda da ostvari *dodir*, da *spoji* slovensko teritorijalno more s otvorenim morem. Naši sudionici u pregovorima tvrde kako je sporazum u cijelosti temeljen na međunarodnom pravu. To nije točno. U točki **a** doduše stoji kako će se granica utvrđivati po međunarodnom pravu, ali u točki **b**, kada je riječ o spomenutome spoju ili dodiru istaknuto je da je AS *dužan* spojiti slovensko more s otvorenim morem prema međunarodnome pravu, ali i prema pravilima anglosaskoga prava, *equity*, pravednosti, pa čak i u skladu s nepravnim kriterijem dobrih susjedskih odnosa! Ta formulacija ovlašćuje Arbitražni sud da odluci o granici kako arbitri (većina njih u sudu) drži da je pravedno, oportuno, pogodno za obje strane, možda posebice za Sloveniju. Arbitražnemu sudu je, zapravo, dano ovlaštenje stvaranja prava, premda je sud institucija koja ne stvara međunarodno pravo već ga primjenjuje.

Za arbitre je Arbitražni sporazum *biblja*. Od njih se traži da spoje slovensko more s otvorenim. Pitam vas: kako biste spojili slovensko teritorijalno more s otvorenim? Prijeti opasnost da se ponovi *dimnik* s površinom od 46 km² mora, dna, podmorja i zraka. Na neprijepornome hrvatskom ozemlju. RH će se morati odreći toga područja ako tako presudi AS. Na odluku AS, kao što znate, stranke nemaju pravo žalbe.

Slovenski brodovi *svakodnevno* plove hrvatskim morem na putu za slovenske luke. Nitko ih u RH u ovih 20 godina nikada nije zaustavio. Nudio sam uime hrvatske Vlade deklaraciju po kojoj ćemo sa svim slovenskim brodovima, trgovackim i ratnim, postupati kao da su na otvorenome moru. U praksi, naši policajci i carinici ne bi intervenirali

na slovenskim brodovima. U načelu, bili bi pod isključivom vlašću države zastave, tj. Slovenije. Ponudu Slovenci nisu prihvatili. Zašto? Mislim da se u sporu sa Slovenijom ne radi o povlačenju granice nego o slovenskim *territorialnim zahtjevima*.

Došli smo do sporazuma o granici s Crnom Gorom. Potpisao ga je 2002. naš mvp Tonino Picula, a zove se *Sporazum o privremenom režimu uz južnu granicu*. Taj je sporazum toliko nepovoljan da je u odnosu na nj onaj s BiH kamilica. U Bokokotorskom zaljevu (BKZ) nije povučena crta sredine, nego granica koja je udaljena svega 500 m od Rta Oštrelje. Apsolutno je neprihvatljiv dogovor po kojem crnogorski policajci nadziru hrvatsko more, ali ne i naši njihovo. Naš policijski brod ne smije ni uz našu obalu ući u BKZ. Drugo, izvršena je demilitarizacija: s naše strane 5 km, a s njihove 3 km! Pa, jesmo li mi bili na njihovu tlu za Domovinskog rata ili oni na našemu? Dalje, u jednoj odredbi stoji da će uz Prevlaku moći loviti ribu po 100 naših i crnogorskih ribara. Ali ako Crnogorac počini bilo koje, pa i ono teško kazneno djelo, ne će za nj odgovarati u Hrvatskoj nego u Crnoj Gori! To je ponižavajuće⁵. Ovdje nije spontana Prevlaka, nego granica na moru uz Prevlaku. Kolege iz Beograda koji predaju međunarodno pravo upozoravaju da privremeni režim protekom vremena može postati trajan. U jednom smo se trenutku bili načelno usuglasili s Crnogorcima da se razgraničenje povjeri Međunarodnom судu pravde u Haagu, ali Crnogorci su, čini se, odustali, nakon što su vidjeli kako mi rješavamo sporove sa susjedima, posebice Slovincima.

Razgraničenje RH i BiH u Malostonskom zaljevu

⁵ Podsjećam: kada je u Sarajevu 1914. ubijen Franjo Ferdinand, Austrougarska je postavila Srbiji ultimatum. Jadna i siromašna Srbija, kakva je bila, nije dopustila da austrougarski policajci istražuju na njezinu tlu. I izbio je rat.

A sada ugovor o državnim granicama koji su u Sarajevu potpisali 30. srpnja 1999. predsjednici Tuđman i Izetbegović. Privremeno se primjenjuje od dana potpisivanja, trinaestak godina, dakle. Sporna su dva otočića u Malostonskom zaljevu, Rep Kleka i hrid Lopata, koji su prema tome ugovoru pripali BiH. Je li predsjednik Tuđman bio upoznat s pojedinostima? Tekst u tome ugovoru ima svega tri, četiri stranice. Samo 23 članka. U njima se ne spominju Rep Kleka, ni otočići - sve se odredbe odnose na kopno, a samo u jednom stavku članka 4. stoji da je granica na moru *crta sredine*. Međutim, uz tekst je priloženo 86 zemljovida s ucrtanim granicama dugima više od tisuću km. Mislite li da je predsjednik Tuđman doista zalazio u te zemljovide i tražio dva mala otočića u Malostonskome zaljevu? Ili rep Kleka? Naravno, nije. Pouzdao se u ocjenu naših pregovarača. Stručnjaci iz Dubrovnika, a i većina znanstvenika, drže da je ugovor sročen *na štetu RH*. Sada je u nas započela oštra rasprava o tome, jer je Vlada odlučila ratificirati ugovor. Potpredsjednik vlade Neven Mimica izjavio je nedavno u emisiji HRT-a kako je granica u Malostonskom zaljevu granica koja je *prvi put* utvrđena, nije, dakle, mijenjana. Taj je detalj vrlo važan, jer ako granica nije mijenjana ugovor se može ratificirati u Saboru običnom većinom glasova zastupnika. Ako je, pak, granica stečena 1991. onda je ugovorom iz 1999. *izmijenjena*, pa je za ratifikaciju nužna *dvotrećinska* većina (101 zastupnik). Javno sam, gdje god sam stigao, ustrajavao na *dvotrećinskoj* većini. Naši su pregovarači *pogriješili*. Nismo *hotimice* predali to ozemlje susjedima.

Granica na Dunavu: Šarengradska i druge ade - ako ni tu granica nije ona što je zatečena 1991. ne zna se kako ćemo proći u pregovorima. Srbija će vjerojatno ustrajavati na tome da su ade njihov teritorij. Ali ako se držimo načela da je granica ona što je zatečena 1991. rješavamo sva pitanja: i ade na Dunavu, i sporove s ostalim trima susjedima. Zato držim kako je iznimno važno da se u Saboru kaže da je učinjena pogreška prilikom pregovora s Crnom Gorom. Kolege iz Dubrovnika napisali su knjigu o morskoj granici u Malostonskome zaljevu potkrepljenu s mnoštvom dokaza. Svakako su za vrijeme Jugoslavije Rep Kleka i dva otočića bili u Hrvatskoj. Brojni zemljovidi objavljeni za bivše države to potvrđuju. Vlasti BiH tvrde da je teritorij njihov pozivajući se na dokument iz 1974. za koji se utvrdilo da je krivotvorina. Našu poziciju slabi činjenica da je ugovor

potpisao hrvatski predsjednik države i što se primjenjuje 13 godina. Za cijelo to vrijeme nije bilo incidenta⁶. Da bude stvar još gora, i sa Slovenijom i s Crnom Gorom bili smo se dogovorili i potpisali ili parafirali ugovore, a kasnije smo rekli - ne vrijedi. U takvim je okolnostima teško braniti vjerodostojnost države. Koliko ja znam činjenice, griješili su naši pregovarači. Čovjek koji je vodio pregovore s Crnom Gorom otišao je nakon toga za vlp-a u London, a i drugi su pregovarači živi i zdravi, ali se nitko od njih nije javio za riječ u javnim raspravama. Kada se je pregovaralo s Crnom Gorom (tada Jugoslavijom) u njihovu su povjerenstvu bila dva sveuč. profesora međunarodnoga prava, a u našemu nijedan. To govori samo po sebi o našem pristupu važnim pregovaranjima sa stranim državama.

Razgraničenje između RH i Crne Gore u Bokokotorskem zaljevu

Granična pitanja nisu *stranačka*. Od *nacionalne* su važnosti.

Na kraju valja mi kazati da s Italijom imamo naslijedene ugovore iz vremena bivše Jugoslavije, po kojima smo podijelili dno i podmorje u Jad-

⁶ U svezi s ratifikacijom sporazuma s BiH jedan je slušatelj istaknuo kako se u razgovoru o sporazumu iz 1999. ispušta iz razmatranja - kontekst. Naime, prije potpisivanja ovoga sporazuma potpisana su dva washingtonska sporazuma: 1) o slobodnom prolazu za RH kroz općinu Neum i 2) sporazum o luci Ploče - BiH ju koristi pod istim uvjetima. S druge strane, 1995. potpisani je Sporazum o posebnim odnosima između RH i FBiH, a 1998. osnovano je Vijeće za provedbu tog sporazuma. U sklopu sastanaka toga vijeća potpisani je ugovor što ga sada žele ratificirati. Međutim, god. 2000. Račanova se je vlada odrekla i sporazuma o posebnim odnosima i sporazuma o Neumu, ali ne i sporazuma o luci Ploče, tako da je on čisti poklon suparničkoj strani. Poštuje stav da treba poći od činjeničnoga stanja iz 1991. ali treba i postaviti pitanje nebrige za nacionalne interese. Sadanja vlada, u očekivanju skorog ulaska RH u EU i susjednog uređivanja *schengenske* granice (ne može biti prolaska kroz treći teritorij), želi reći: "Mi smo učinili sve i ratificirali smo ovaj sporazum, a što ga druga strana ne želi ratificirati, nije naša stvar." To je politikantstvo.

ranu, sa svim bogatstvima u njemu. S Mađarskom pak vrijedi *Trianonski* ugovor, potpisani još nakon I. svjetskoga rata. S ovim dvjema zemljama nemamo sporova. S Italijom nas čeka razgraničenje našega ZERP-a i talijanske *Ekološke zone*. Sa zemljama nastalima na tlu bivše države, na žalost, nijedan ugovor nije sastavljen sretno po Hrvatsku. Mislim da je uzrok u tome što pregovore vode ljudi koji nisu za to kompetentni, dobrom dijelom, a s druge strane odlučuju političari bez dostatnog patriotizma⁷. Nas, koji se razborito zauzimamo za očuvanje nacionalnih interesa fakini optužuju za nacionalizam (pogledajte članke o meni u *Globusu i Jutarnjem listu!*). A ja sam se samo vodio dvama zlatnim pravilima prilikom razgraničenja: 1) granica mora biti pravedna za obje strane i 2) ne bih uzeo tuđega ni metar, ali ne bih ni dao hrvatskoga - zašto bih ga dao?

Hvala vam lijepa na strpljenju!

* * * *

Uslijedila je rasprava, ali ne samo u obliku pitanja i odgovora⁸, nego i kao niz kraćih (pa i ne baš kratkih) pojedinačnih istupa što su se mogli shvatiti kao dopuna predavačevu izlaganju. U njoj su sudjelovali Mate Babić, bivši potpredsjednik Vlade RH, akademik Vladimir Ibler, veleposlanici Franjo Zenko i Đorđe Pribićević, te Hrvoje Kačić, bivši predsjednik Vanjskopolitičkog odbora Hrvatskoga sabora.

Veleposlanici Krešimir Žnidarić i Miroslav Medimorec s Miroslavom Tuđmanom (u sredini)

1. Ne bi valjalo da ljudi koji su krivi za nepovoljno stanje u koje je RH došla ostanu anonimni - treba

⁷ Sjetimo se kako je potpredsjednik Vlade rekao: Što se vi tamo tučete sa Slovincima za četiri kile srdela? A prije njega Račan nas je proglašavao nacionalistima (o tome su cijele stranice ispisane po novinama).

⁸ Odgovori Davorina Rudolfa su otisnuti kurzivom.

ih prozvati ne da bi ih se gonilo, nego radi upozorenja na odgovornost.

- *Prirodno je zahtijevati odgovornost dužnosnika koji su zaključivali dvojbene ugovore. Današnja Vlada sumnjam da će se upuštati u takvo što. Nije dobro da ljudi koji su odgovorni za nepovoljno stanje u kojemu se u graničnim sporovima sa susjedima RH našla ostanu anonimni. Valjalo bi ih pozvati da pojasne što se dogodilo, zbog čega su prihvaćali zahtjeve druge strane što su nepovoljni za Hrvatsku. Ne plediram ni za kakvu kaznenu odgovornost, u to ne zalazim, radi se o normalnim postupcima u državnoj upravi.*

- *Podsjetio bih i na odnos EU prema graničnim sporovima. Povjerenik EU za vanjsku politiku, Javier Solana, u pismu našoj mvp Kolindi Grabar Kitarović izričito je ustvrdio: Granični su problemi bilateralni i u njih EU ne zalazi. Druga je stvar što mi prihvaćamo sve što nam bilo kakav stranac predloži. U EU ima 20-ak mjesta gdje granica nije uređena (Grčka - Turska, Portugal - Španjolska, Danska - Njemačka, Cipar, Korzika...).*

2. Rekli ste da su kopnene granice među novonastalim državama one što su zatečene u trenutku nastanka tih država, a granice na moru nisu bile utvrđene. Je li ova rasprava o razgraničenju na moru koja se u nas vodi kompetentna (valjana)?

- *Za granice na moru vrijedi međunarodno pravo što podupire načelo crte sredine. U svijetu ima 150-ak država koje izlaze na more. Konvenciju UN koja nalaže to načelo potpisale su i ratificirale sve države nastale na tlu bivše države. Stalno sam govorio Slovincima: Međunarodno pravo odgovara svim malim državama⁹. Sjetimo se Zmage Jelinčića: bio je prvak jedne političke stranke u slovenskome parlamentu, pa i zastupnik u Europskom parlamentu. Dao je izjavu za Vjesnik: Granica je kod Mirne, kod Novigrada, a ako Hrvati ne će granicu na tome mjestu - onda je kod Rijeke! Pojednostavnit ću: Slovenci nam zamjeraju što im nismo oružano pomogli u ratu s JNA 1991. Dalje,¹⁰ nakon razgraničenja između Italije i Jugoslavije u Italiji je ostalo oko 140.000 Slo-*

⁹ Druga je stvar što je u SAD na prvom mjestu čimbenika koji djeluju u međunarodnim odnosima *moć, potom veličina ozemlja, industrijska proizvodnja itd.*, a na *zadnjem* je mjestu međunarodno pravo.

¹⁰ Sjetimo se Slobodnoga Teritorija Trsta, područja od Trsta do Novigrada. Trebao je postati nezavisnom državom uz jamstvo Vijeća sigurnosti UN. Uključivao je dvije zone, A i B. Ta država nije nikada zaživjela, nego je Zona A pripala Italiji, a Zona B Jugoslaviji. Da je istinski nastala državica STT Slovenija ne bi imala izlaza na more.

venaca¹¹, a Hrvati su više, manje svi¹² ostali u Jugoslaviji, a RH je dobila Istru. Zato kažu: Pa dajte nam za uzvrat, iz moralnih razloga, barem Savudriju! Gospodin Zmago govori ono što mnogi u Sloveniji, pa i u njihovoj vladu, misle. Naša se ministrica čudi onomu što se događa s Ljubljanskim bankom, ali čuditi se mogu samo naivni. Ona dva otočića u Malostonskome zaljevu doista su mala i nemaju osobitu strategijsku važnost, ali su dio nacionalnoga teritorija¹³, pa se iz načelnih razloga moramo zauzimati za njih. Popusti li se na jednomu mjestu - gdje je kraj?

3. Međunarodni je sud riješio granični spor između Rumunjske i Ukrajine, a govorilo se kako se na spornom području nalaze goleme zalihe nafte i plina. I u nas ima (pa i obrazovanih ljudi) koji tvrde kako je i dio ozemlja što bi mogao pripasti Sloveniji bogat naftom i plinom.

- Američki geološki institut utvrdio je da se kod Savudrijske vale nalaze velike zalihe plina i raznih rudnih naslaga.

Pri samom kraju uslijedila su kraća izlaganja dvojice slušatelja, kao dopuna predavačevu.

4. Od kraja 1992. sudjelovao sam u radu Povjerenstva za utvrđivanje granice sa Slovenijom. Sve je teklo glatko dok granica nije dotaknula vodu, u dnu Savudrijske vale. Tada je moj slovenski kolega izjavio kako je, što se zaljeva tiče, stvar jasna: cito pripada Sloveniji! I pošto sam ga priupitao jesam li ga dobro razumio, potvrdio je. Jer valja znati da onda i cito vodni stupac i podmorje i zrak pripadaju Sloveniji. Mi smo preko toga prešli, a u travnju sljedeće godine dobili smo notu u kojoj je to sve, dotjeranije, sročeno. To je prvi dokument i on je apsolutno nuždan za razumijevanje cijelog spora, a zove se *Memorandum o Piranskom zaljevu*. Međutim, tu se ne radi samo o zaljevu, nego i o onome što je mnogo važnije, veće i dalekosežnije. Tada sam shvatio da smo u sporu i da se tu radi o slovenskim *teritorijalnim zahtjevima* iako su ranije izjavili kako ni s jednom državom nemaju graničnih sporova.

Što se tiče Crne Gore, pozvao me je nadležni visoki dužnosnik MVP, pokazao mi režim uz granicu i pitao me što mislim o tome. Izjavio sam kako je taj dokument potpuno neravnopravan za

dvije države¹⁴. Na to mi je taj dužnosnik rekao kako se ja samo razumijem u pravo, a ne znam političku pozadinu svega. Naime, postoji prioritet - da tzv. *plavci* što prije odu s Prevlake - a to se ne će dogoditi ako se ne potpiše ovaj sporazum. O ovom sam groznom gubitku (više od 150 km² ozemlja) kratko razgovarao i s tadanjim predsjednikom Sabora. Međutim, kada me je pok. Račan pitao što mislim o sporazumu, rekao sam kako tu nema nikakva sporazuma¹⁵, nego da je to samo *neuspisacrt* možebitna sporazuma. Na njegov upit mislim li da sporazum ne treba ići u proceduru, odlučno sam odgovorio da ne treba.

Večeras su nabrojeni svi razlozi protiv ratifikacije sporazuma s BiH i oni su doista takvi da do nje ne bi smjelo doći. Naslov knjige na tu temu trojice dubrovačkih autora¹⁶ *Prijevara ili zabluda?* o tome rječito govorи, a osobito je dojmljiv onaj upitnik. Vlada ne bi smjela ući u bilo kakve odluke prije nego što to raščisti. Predsjednik Republike pita se bi li se ratifikacijom dobilo stanje različito od onoga 1991. Potrudio sam se naći argumente za moguću tvrdnju da RH nije bila suverena na tim prostorima 25. lipnja 1991. Nema tih argumenata. Nedavno je potpredsjednik Vlade ustvrdio kako ništa od onoga što piše u knjizi Dubrovčana ne stoji i da je to oborenog nekakvima trima ekspertizama, ali ja te dokumente nisam video i ne znam im sadržaja. I to bi trebalo provjeriti. A tekst je sporazuma doista čudan - pa zar u ugovorni tekst ne ulazi opis granice? On toga nema, pa zašto bismo ga ratificirali? A pogotovo: zašto bismo ratificirali sporazum ako unaprijed znamo da ga druga strana ne kani ratificirati?

5. Moram reći kako smo 1999. obavijestili Vladu da više ne treba izjavljivati kako je sa Slovenijom riješeno 99,1 % granice, nego da je riješeno 100 %. Sve je bilo dogovoreno iako, naravno, nije išlo lako. Za Savudrijsku smo valu imali i pokazali videosnimku slovenske policije i JNA gdje su posred zaljeva odredili granicu. Međutim, ta je snimka nekamo nestala - samo je jednom 2000. bila prikazana na našoj TV, a ta je TV više od 100 puta izvješćivala o onom Jorasu, zaduženu za izazivanje incidenata. Što se tiče prolaza slovenskih brodova na otvoreno more, najbolji je *pre-*

¹¹ To oni tvrde.

¹² To su tvrdnje pojedinih slovenskih političara.

¹³ Slušatelj: Uz otočice dolazi i teritorijalno more!

¹⁴ Mi koji nismo bili agresori (a oni jesu) zapravo smo tim ugovorom kažnjeni, jer smo preuzeli neke ponizavajuće obveze (čudnovatim nadzor s miješanim posadama potpuno je nerazumljiv i neprihvatljiv).

¹⁵ Na to je on planuo: Kakve su to profesorske gnjavaže?

¹⁶ Stjepan Čosić, Niko Kapetanić i Nenad Vekarić.

cedens za to Finski zaljev. Prilaz Petrogradu, bivšoj prijestolnici svjetske velesile, ide dijelom kroz finske, a dijelom kroz estonske teritorijalne vode. Pa ako to nije smetalo SSSR-u, zašto bi nešto slično (i povoljnije) smetalo Sloveniji? Ima li na brodu što sumnjivo, naši javljaju slovenskoj policiji i ona to provjerava, a ako što zadire u našu sigurnost, provjerava se zajedno. I to smo bili dogovorili, ali smo kasnije naišli na izazivanje nesporazuma - blokada je nastupila zbog spora oko Ljubljanske banke. Sada se pak ide pred AS, a nije točno utvrđeno što je sporno - nije dosta reći: granično pitanje na moru, jer bi se rješenje moglo otegnuti *ad calendas graecas*.

U SPOMEN

VESNA GIRARDI JURKIĆ (1944-2012)

Sve nas je zaprepasila i ožalostila vijest da je 25. kolovoza 2012. preminula naša kolegica prof. dr. sc. Vesna Girardi Jurkić, bivša veleposlanica RH pri UNESCO-u u Parizu, ministrica kulture, prosvjete i športa RH i ugledna znanstvenica svjetskoga glasa.

Vesna Girardi Jurkić rođena je u Zagrebu 15. siječnja 1944. od roditelja izbjeglica iz Istre. U Puli završava gimnaziju i nižu glazbenu školu, a uz put svladava talijanski, francuski i engleski jezik. Diplomirala je 1968. na Odsjeku za arheologiju Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Prvo radno mjesto bilo joj je u Arheološkome muzeju Istre u Puli, gdje počinje njezina dojmljiva znanstvena i stručna djelatnost, koju ćemo opisati samo u najkraćim crtama.

Specijalizirala je arheologiju u brojnim međunarodnim institutima (Atena, Rim, Ravenna, Taranto, Akvileja). Doktorirala je 2000. godine na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu s temom *Duhovna kultura antičke Istre. Kultovi u procesu romanizacije antičke Istre*. U Arheološkom muzeju Istre u Puli bila je voditeljica Odjela za antičku arheologiju i ravnateljica Muzeja (1979-1991), te vršila intenzivna arheološka istraživanja u Istri (velike nekropole Burle, pulskog Amfi-

teatra, Vižule kod Medulina i Červara Porta kod Poreča). Radila je i na arheološkom parku Nezakciji, koji je prvi arheološki park na otvorenom, te na restauraciji i rekonstrukciji pulske Arene kao i svih pulskih antičkih spomenika. Utemeljila je edicije Katalozi i monografije, Mali katalozi, te bila urednica časopisa *Histria Archaeologica*, a do smrti je uređivala svjetski ugledni časopis *Histria antiqua*.

Vesna Girardi Jurkić ostvarila je 487 bibliografskih jedinica, među kojima su 12 knjiga, 91 znanstveni rad i 163 stručna članka. Bila je suradnica triju enciklopedija i šest monografija u zemlji i inozemstvu, nositeljica pet znanstvenih projekata, te autorica više od 120 izložaba u zemlji i inozemstvu (Mletci, New York, Pittsburgh, Beč, Željezno, Trst, Lisabon, Berlin, Hannover, Pariz, Aichi - Japan). Kao gostujuća profesorica predavala je na Hunter Collegeu Sveučilišta Lexington u New Yorku i na Katedri za arheologiju Sveučilišta u Padovi, te u brojnim drugim uglednim arheološkim središtima. Utemeljiteljila je Međunarodni istraživački centar za arheologiju Brijuni – Medulin pod pokroviteljstvom UNESCO-a (1994) i predavala na Diplomatskoj akademiji Ministarstva vanjskih poslova RH (1996-1999). Od 2003. profesorica je na Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu (Odjel za latinitet i kroatologiju) i na Filozofском fakultetu Sveučilišta u Rijeci (Odsjek za kulturne studije). Bila je članica brojnih udruga u Domovini i inozemstvu, a od 2009. redovita članica Balkanološkog instituta Akademije nauka i umjetnosti BiH.

Godine 1990. politički se angažira u Hrvatskoj demokratskoj zajednici; 1991. stupa na dužnost pomoćnice ministra prosvjete, kulture i športa RH u resoru zaštite kulturne i spomeničke baštine, a godinu kasnije imenovana je ministricom. U tom je svojstvu imala ključnu ulogu u organizaciji XIII. međunarodnog kongresa za ranokršćansku arheologiju u Solinu, Splitu i Poreču u rujnu 1994. što je bio prvi važni znanstveni skup u neovisnoj Hrvatskoj. Pripremila je sustavnu evakuaciju ugrožene muzejske, kulturno-povijesne i arhivske građe, provodila zaštitu spomenika kulture i skribila o oštećenoj hrvatskoj kulturno-prirodnoj baštini (knjižnice, arhivi, muzeji, spomeničke arhitektonske cjeline, prirodni ambijenti, nacionalni parkovi). Utemeljila je Povjerenstvo UNESCO-a za Republiku Hrvatsku u Zagrebu

(1992.), te Povjerenstvo za obnovu Dubrovnika i Odbor za obnovu osječke Tvrđe.

Održala je više predavanja na ministarskim konferencijama o uništavanoj hrvatskoj kulturno-povijesnoj baštini (Bratislava, Pariz, Antwerpen, Beč, Budimpešta, Bukurešt, Madrid, Ženeva). U ratnim danima uspostavila je bliske kontakte s ravnateljstvom UNESCO-a u Parizu i glavnim ravnateljem Federicom Mayorom, što je pridonijelo slanju misija u svrhu očuvanja spomeničke cjeline Dubrovnika i prirodne baštine Plitvičkih jezera. Kao veleposlanica RH pri UNESCO-u (1994.-2001.) uvela je na Popis svjetske baštine UNESCO-a kompleks Eufrazijeve bazilike u Poreču, urbanu cjelinu Trogira (1997.) i katedralu sv. Jakova sa starogradskom jezgrom Šibenika (2000.). Tada je priredila i brojne izložbe o hrvatskoj kulturnoj baštini u Palači UNESCO-a u Parizu.

Za svoj znanstveni, stručni i javno-društveni rad primila je brojna priznanja, od kojih izdvajamo: Spomenicu Domovinskog rata, Red kneza Branimira s ogrlicom, Spomenicu Domovinske zahvalnosti, Red Danice Hrvatske s likom Marka Marulića, Red Ante Starčevića i Red hrvatskoga trolista, te Medalju izraelskoga Knesseta, Medalju časti grada Anizy-le-Chateauxa i *L'Ordre de Saint Fortunat*.

Bila je članica Hrvatskoga diplomatskoga kluba od 2002. a svaki put kada bi se za njezina boravka u Zagrebu događalo kakvo klupsko druženje, rado bi sudjelovala u njemu unoseći život i zanimljive zgodе u razgovor. Tako je održala vrlo dojmljivo predavanje o svojem službovanju u Parizu, a napisala je i vrstan prikaz toga službovanja za II. knjigu *Sjećanja i priloga*.

Odlazak Vesne Girardi Jurkić velik je gubitak ne samo za njezinu obitelj, prijatelje, kolege i sve koji su ju poznivali, nego i za hrvatski narod koji je tako iznimno zadužila svojim višegodišnjim uspješnim radom.

RAZGOVOR S G-ĐOM NIVES MALENICA

U prošlom je broju Glasnika HDK sažeto prikazana svečanost i konferencija u povodu 20 godina hrvatske diplomacije i najavljeno je objavljivanje naglasaka iz izlaganja sudionika Konferencije u ovom broju.

Međutim, ubrzo se uvidjelo da je to posao što nadilazi naše mogućnosti. Zato smo zamolili g-đu Nives Malenicu, predsjednicu Udruge hrvatskih diplomata, suorganizatora Konferencije, za kraći razgovor.

1. Ljetošnja svečanost i konferencija održane u povodu obilježavanja 20 godina diplomacije Republike Hrvatske po ocjeni je svih članova Hrvatskoga diplomatskoga kluba (HDK) koji su pratili konferenciju vrlo uspjelo događanje. Što su, po Vašem mišljenju, najvrjednija postignuća konferencije?

Cilj konferencije bio je svečano obilježiti 20 godišnjicu postojanja i djelovanja hrvatske diplomatske službe, kroz podsjećanje na probleme i izazove te golem posao koji je hrvatska diplomacija odradila od trenutka svog nastajanja u ratnom ozračju 90-ih, pa do današnjih dana kada je u središtu aktivnosti pristupanje Hrvatske Europskoj uniji.

G-đa Nives Malenica otvara konferenciju. Za stolom: Vesna Pusić, mvep, Zdravko Mršić, prvi mvp RH, i Vedran Đulabić, predstavnik Instituta za javnu upravu

Dotaknuti su i globalni izazovi s kojima se susreće diplomatska profesija od koje se u kontekstu razvoja komunikacijskih tehnologija u budućnosti očekuje sve veće integrativno djelovanje s mnogim drugim subjektima nacionalnog i globalnog civilnog društva u odnosu na gospodarstvo, kulturu, znanost, medije.

Konferencija je bila i prvi javni nastup Udruge hrvatskih diplomata. Držimo važnim istaknuti kako je organizirana u suradnji sa Institutom za javnu upravu s kojim je dogovorena šira suradnja kroz organizaciju redovitih tribina s temama od zajedničkog interesa u kontekstu povezanosti diplomatskog djelovanja s organiziranjem diplomacije kao upravnog sektora.

Zbog posebnog značenja koje diplomacije imaju za male zemlje poput Hrvatske, kao i zbog skorog djelovanja u okviru EEAS-a, konferencija je ukazala na sve važne pretpostavke za osiguravanje visoke kvalitete i profesionalnosti hrvatske diplomatske službe. A upravo su razvoj i unaprjeđenje diplomatske profesije, razvoj i zaštita struke i profesionalnosti u službi, kao i uređenje pravnog okvira kojim se regulira područje službe vanjskih poslova, područja i ciljevi djelovanja Udruge hrvatskih diplomata.

Web stranica UHD-a sadrži kvalitetan prikaz sadržaja konferencije te govor ministricе vanjskih i europskih poslova dr. sc. Vesne Pusić.

http://www.udruga-hrvatskih-diplomata.hr/?page_id=1003

2. Vjerujem da pratite aktivnosti HDK preko naših publikacija (Glasnik, mrežne stranice, knjige iz niza *Sjećanja i prilozi za povijest diplomacije Republike Hrvatske* itd.). U čemu vidite polje plodnije suradnje između naših dviju udrug?

Moguće je razviti suradnju s obzirom na komplementarnost nekih područja djelovanja dviju udrug i time dati doprinos daljnjoj afirmaciji profesije i službe.

3. Prošlo je malo više od godine dana od osnutka Udruge hrvatskih diplomata (UHD) kojoj ste na čelu. Kakva su Vaša iskustva u poticanju članova na življe sudjelovanje u najavljenim aktivnostima?

Udruga hrvatskih diplomata mlada je udruga i ideja okupljanja na profesionalnoj razini tek će zaživjeti u svojoj punini i svim oblicima djelovanja. Na članstvo se u tako kratkom razdoblju postojanja Udruge odlučilo 154 diplomata što predstavlja vrlo solidnu bazu koja će nam pomoći da ispunimo temeljne ciljeve Udruge – nastavak razvoja i unaprjeđenja diplomatske profesije u funkciji ostvarivanja vanjske politike RH, te afirmaciju diplomatske profesije i društvenu evaluaciju njenog djelovanja.

Statutom UHD-a predviđeno je da se djelovanje Udruge temelji na jedinstvu i funkcionalnoj integraciji diplomata Ministarstva vanjskih poslova i europskih integracija, uključujući i one koji su na mandatima u diplomatskim i konzularnim predstavništvima te u drugim institucijama Republike Hrvatske i međunarodnim organizacijama, kao i umirovljenih

diplomata. Na sreću, veći je broj članova Udruge koji su na radu „kod kuće“. Mnogi od njih posvećeni su ciljevima Udruge i doprinose prema svojim mogućnostima. No kao i svaka druga udruga ili velika inicijativa, i naša udruga ima nekoliko pojedinaca entuzijasta čijim idejama i energiji zahvaljujemo dosadašnje rezultate.

4. Nekoliko bivših voditelja diplomatsko-konzularnih predstavništava RH članovi su i HDK i UHD. Mogu li oni pomoći unaprjeđenju suradnje između ovih dviju udrug?

HDK i UHD u svojim statutima imaju odredbe kojima predviđaju aktivnosti suradnje sa drugim srodnim udrugama, što zajedno s ciljevima i djelatnostima obiju udruga, može predstavljati temelj za suradnju. Ulogu u tom povezivanju i doprinosu razvijanju suradnje vidimo prirodno u zajedničkim članovima.

Namjera nam je na jednom od sljedećih sastanaka Izvršnog odbora raspravljati o sadržaju suradnje sa HDK, te naše prijedloge suradnje nastavno razmotriti s predstvincima HDK na tematskom sastanku Izvršnog odbora UHD.

5. HDK je i ove godine priredio nekoliko vrlo uspjelih predavanja za svoje članstvo, kao i goste nečlanove. Kako povećati zanimanje članova UHD za ta predavanja i njihovu nazočnost na njima?

UHD putem svoje web stranice obavlja suradnju s obje strane s vremenom mobilizirati konkretnim doprinosom u okviru inicijativa od zajedničkog interesa.

AKTIVNOSTI ČLANOVA HDK

U Glasniku HDK redovito izlaze vijesti o vrijednim postignućima članova HDK. Međutim, time se zacijelo ne izvješćuje o svemu što naši agilni članovi čine u javnosti – do sada se uglavnom izvješćivalo o onome za što je urednik ili koji drugi član UV saznao. Pojedinim je članovima, izgleda, neugodno davati vijesti o svojim javnim nastupima ili objavljinju knjige „na velika zvona“, ali za tu samozatajnost nema pravog razloga. Zato UV moli čitatelje da dostavljaju vijesti o osobnim uspjesima, a i onima drugih članova, a one će biti objavljivane u Glasniku. U zadnjem su četveromjesečju naši članovi bili ponovno aktivni, što se vidi iz sljedećih priloga.

HRVATSKA PROTIV RATA – PRIJEDLOZI O KONFEREDARCIJI I O SAVEZU SUVERENIH DRŽAVA

Izlaganje akademika Davorina Rudolfa u HAZU u povodu Dana državnosti RH

U povodu Dana državnosti RH priredilo je *Znanstveno vijeće (ZV) za mir i ljudska prava Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti* prvu sjednicu u četvrtak, 28. lipnja 2012., na kojoj se je raspravljalo o temi ***Hrvatska protiv rata 1991. – prijedlozi o konfederaciji i o savezu suverenih država*** uz 21. obljetnicu proglašenja samostalne i neovisne države Hrvatske 25. lipnja 1991. Uvodno je polsatno izlaganje imao akademik Davorin Rudolf, a u raspravi su sudjelovali: Mato Arlović, sudac Ustavnoga suda; Josip Jelić, predsjednik Hrvatskoga crvenoga križa; akademik Petar Strčić, te sveučilišni profesori Slaven Letica, Juraj Kolaric, Arsen Bačić, Željko Horvatić, Hrvoje Kačić i Drago Šimundža. Na kraju je Dobriša Skok, tajnik ZV, zamolio one koji žele objaviti izlaganje da mu dostave tekstove.

U Hrvatskome je saboru 25. lipnja 1991. svečano proglašena samostalna država Hrvatska. Donesena je *Deklaracija o proglašenju suverene i samostalne Republike Hrvatske i Ustavna odluka o suverenosti i samostalnosti Republike Hrvatske*, u kojoj je, u članku 1., kazano:

„Republika Hrvatska proglašava se suverenom i samostalnom državom.“

Jezgrovito, jasno, odlučno. Istoga dana u Ljubljani je proglašena neovisna Republika Slovenija. Nasleđkom suverenih država Hrvatske i Slovenije prestala je postojati Jugoslavija, utemeljena 1. prosinca 1918.

Nakon dva dana, 27. lipnja 1991., započeo je u Ormožu desetodnevni oružani sukob Slovenaca s Jugoslavenskom narodnom armijom. Bio je to prvi oružani sukob velikih razmjera na području bivše Jugoslavije, Slovenci ga nazivaju ratom. Zbog toga je na poticaj savezne jugoslavenske Vlade održan 7. srpnja 1991. sastanak na Brijunima na kojemu je donesena *Brijunska deklaracija* (bili su prisutni predstavnici Hrvatske, Slovenije i Srbije, među ostalima, te ondašnje Europske Zajednice, današnje Unije). Tim aktom dogovoren je tromjesečno mirovanje državnopravnih akata Hrvatske i Slovenije donesenih 25. lipnja 1991., kako bi se u razdoblju od 90 dana postigao dogovor o mirnom razrješenju jugoslavenske državne krize. Budući da takvo rješenje nije postignuto, Hrvatski je sabor, nakon isteka tromjesečnoga roka, 8. listopada 1991. donio odluku o raskidu svih

državno-pravnih sveza Republike Hrvatske na temelju kojih je Hrvatska, zajedno s ostalim jugoslavenskim republikama i pokrajinama, tvorila SFRJ.

Želim istaknuti, odluke donesene 25. lipnja 1991. nikada nisu stavljenе izvan snage, pa ni na Brijunima, Brijunskom deklaracijom, niti su ponistiene. One su, prema tome, pravno-politički valjani konstitutivni akti o stvaranju i nastanku suvremene, neovisne i suverene države Hrvatske. Dva državna praznika, Dan državnosti i Dan nezavisnosti, 25. lipnja i 8. listopada, samo su stvorila konfuziju u javnosti pa građani ne znaju što se tih dana zapravo obilježava i slavi. Osmi listopada je samo logičan slijed nakon 25. lipnja. Dan nazavisnosti, koji slave sve države u svijetu, u nas je 25. lipnja. Konstituiranje svake države uvijek je vezano uz točno utvrđeni datum, a razdruživanje država u federaciji i sukcesija država bivših federalnih jedinica nakon raspada federacije postupci su i procesi koji traju. Sukcesija imovine bivše Jugoslavije nakon njezina raspada (vojne imovine, primjerice), koja je započela prema mišljenju Badinterove komisije 8. listopada 1991. još nije završena.

Datum je nastanka države Hrvatske važan. Do toga dana za sva su zbivanja na području Hrvatske međunarodnopravno odgovarala tijela državne vlasti ondašnje Socijalističke Republike Hrvatske i savezni jugoslavenski organi. Od dana proglašenja države Hrvatske, odgovornost su u međunarodnim odnosima preuzeли novoutemeljeni organi nove države.

Dok nije proglašena samostalna i neovisna država Hrvatska nije bilo rata u Hrvatskoj u međunarodnopravnome smislu. Jer rat je uvijek oružani sukob između država. A kada o ratu govorimo, temeljno pitanje za sve nas, naše potomke, za istinsku, trajnu pomirbu na ovim prostorima jest: tko je rat u području Hrvatske 1991. planirao, pripremao i započeo. To je pitanje svih pitanja. Da nije bilo rata ne bi bilo užasnih tragedija, zločina, razaranja, haaškoga Tribunala. Krucijalno je dakle pitanje: tko je počinio međunarodni zločin protiv mira, tj. zločin agresije, i zapravo uzrokovao sve ratove na području bivše Jugoslavije?

Srpsko-hrvatski rat u međunarodnopravnome smislu (obično se rat definira kao hotimično poduzeti skup ratnih operacija radi nametanja volje jedne države drugoj državi) počeo je – jer nikada nije formalnopravno objavljen - nasilnim, masovnim

ulaskom 60 tenkova i vojnih vozila JNA s vojniciima i srpskim rezervistima, te pripadnicima paravojnih, dobrovoljačkih i inih srpskih postrojba u hrvatsku Baranju i područje istočne Slavonije 3. srpnja 1991. Crnogorsko-hrvatski rat započeo je u noći između 23. i 24. rujna 1991. napadajem postrojba JNA i crnogorskih rezervista na istočni dio dubrovačkoga područja, Vitaljinu, Brgat i Komolac.

Je li rat u Hrvatskoj bio po svojemu osnovnom karakteru obrambeni hrvatski rat, građanski rat u Hrvatskoj, ili dogovoren rat radi podjele Bosne i Hercegovine između hrvatskoga predsjednika Franje Tuđmana i srbijanskog predsjednika Slobodana Miloševića?

U srbijanskoj državnoj i političkoj eliti čvrsto zastupaju gledište da Srbija nije sudjelovala u ratu u Hrvatskoj i nije odgovorna za zbivanja u toj republici tijekom devedesetih godina prošloga stoljeća. Drže da je rat u Hrvatskoj, koji je počeo 1991., bio građanski rat. U građanskome ratu, kao što znate, nema strane agresije ni agresora.

U nas pojedini intelektualci, pa i pojedini političari, također drže da je rat u Hrvatskoj početkom i tijekom devedesetih godina prošloga stoljeća bio isključivo građanski rat. Sve više se širi i teza da je taj rat bio dogovoren u Karadorđevu između hrvatskoga predsjednika Tuđmana i srbijanskoga Miloševića, radi podjele Bosne. Dopustite mi izložiti samo jednu povjesnu činjenicu. Da biste dogovorili rat, valjda morate imati oružane snage s kojima ćete rat voditi. Sastanak u Karadorđevu zbio se 25. ožujka 1991., a prva smotra hrvatskih oružanih snaga održana je dva mjeseca kasnije, ovdje u Zagrebu, 28. svibnja 1991. Da je rat bio dogovoren ne bi Banske dvore u Zagrebu raketirali zrakoplovi JNA 7. listopada 1991. (smrt su slučajno izbjegli predsjednik Hrvatske Tuđman, predsjednik Jugoslavije Stjepan Mesić i predsjednik savezne jugoslavenske Vlade Ante Marković). Pogledajte, napoljetku, zemljovid Hrvatske iz prosinca 1991. Oko 27 % područja Hrvatske bilo je zaposjednuto, što od JNA, što od srbijanskih i crnogorskih parapostrojba. Koji bi državnik takvo što dogovorio?

Na žalost, domaćih izjava i interpretacija ima svakih. Bivši predsjednik Hrvatske, primjerice, na predavanju u Lavovu i u Diplomatskoj akademiji u Zagrebu izjavio je da je rat u Hrvatskoj 1991. uzrokovala mržnja Hrvata prema Srbima! Javno sam mu odgovorio u "Slobodnoj Dalmaciji" 13. i

20. kolovoza 2005.: nije mržnja uzrokovala rat, već je rat uzrokovao mržnju!

Na grubu izjavu o Vukovaru gospodina Tomislava Nikolića u „Frankfurter Allgemeine Zeitung“ 19. svibnja 2012. o Vukovaru, primjerice, gradonačelnik Vukovara je odgovorio tako da je iznio u javnost nacionalni sastav građana Vukovara, koliko u gradu ima Hrvata, koliko Srba. Pa nije Nikolić zalažio u tu strukturu! Za njega je Vukovar – srpski grad! Tom svojom izjavom, kao predsjednik države Srbije *in spe* i vrhovni zapovjednik oružanih snaga u Srbiji *in spe* (jer u vrijeme intervjuja još nije bio službeno proglašen šefom države) nasruuo je na teritorijalni integritet i suverenitet Republike Hrvatske! To je relikt rata iz 1991.

Može se postaviti pitanje: zašto haaški Tribunal za zločine počinjene na području bivše Jugoslavije ne riješi krucijalno pitanje agresije i agresora? Podsetit ću: Nijemci i Francuzi pomirili su se nakon Drugoga svjetskog rata jer je Međunarodni sud u Nurnbergu 1947. osudio Njemačku za zločine protiv mira, tj. za napadačke ratove, agresije. U Statutu toga Suda međunarodna kažnjiva djela vezana uz ratove podijeljena su u tri skupine: zločine protiv mira, koji obuhvaćaju pripremanje i vođenje napadačkoga rata; agresiju, dakle zločine protiv čovječnosti među kojima su ubojstva i deportacije civila, silovanja i ratne zločine, primjerice ubijanje zarobljenika. Haaški tribunal za bivšu Jugoslaviju, na žalost, nije uopće nadležan suditi za zločine protiv mira, već samo za zločine protiv čovječnosti i ratne zločine. Zašto? Prvo, u vrijeme kada je osnovan, 1993., stalne članice Vijeća sigurnosti UN vjerovale su da će srbijanski lider Slobodan Milošević biti pomiritelj naroda i država na ovim našim prostorima. Drugo, znali su, ako Tribunal odluči o počinjenim agresijama automatski će otvoriti pitanje odgovornosti Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda za to što nije postupilo u skladu s odredbama Glave VII. Povejte UN i spriječilo ili suzbilo spomenute ratove? To mu je osnovna zadaća.

Želim upozoriti na tu distinkciju između zločina protiv mira i ostalih zločina u ratu, jer se u nas često, kada počne razgovor o agresiji 1991. na Hrvatsku, problem zamagljuje i razvlači tvrdnjom da su i pripadnici hrvatskih oružanih snaga počinili zločine. Kažu: svi smo podjednako krivi pa smo i svi dužni ispričati se jedni drugima. Ponovit ću: krucijalno pitanje je tko je bio agresor? Onaj tko je započeo rat otvorio je vrata

zločinima kojih uvijek, u svim ratovima, ima. Reći ću i ovo: pravila o načinu vođenja rata i pravne norme koje zabranjuju okrutnosti u ratu donesene su odavno, osobito u 19. stoljeću, a zabrana napadačkog rata prvi je put normirana u povijesti svijeta tek 1928. ugovorom koji su u Parizu potpisali francuski i američki ministri vanjskih poslova Aristid Briand i Frank Kellogg. Kasnije su ugovoru pristupile brojne države, među njima i Hrvatska. I danas je na snazi.

Evo još jedne ilustracije razlikovanja. U Povelji UN, koja sadrži kogentne pravne norme obvezne za sve države, norme, dakle, s povišenom pravnom snagom, zabranjen je agresivni rat, zapravo svaka uporaba sile i prijetnja silom i zajamčeno je državama pravo na smoobranu. Norme u Povelji UN obvezuju sve države svijeta, pa i one koje nisu članice UN, Državu Grada Vatikana i Kosovo, primjerice. Brojne konvencije, međutim, koje normiraju uporabu ubojitih sredstava u ratu i način vođenja rata, da bi ih obvezivale, države moraju ratificirati. Ukratko, zločine počinjene u ratu valja utvrditi i počinitelje kazniti pred sudovima, domaćim i međunarodnim. Država se zbog toga može ispričati. Za zločin agresije, međutim, isprika nije dovoljna, nužna je odgovornost. Međunarodno-pravna i povjesna. Nапослјетку, za zločin agresije uvijek je odgovorna država, razumljivo njezin politički i vojni vrh, a za zločine u ratu država, institucije i pojedinci.

Valja, dalje, odgovoriti: je li Hrvatska željela i htjela rat 1991? Objavio sam 1998. knjigu „Rat koji nismo htjeli“, o Hrvatskoj 1991. Naš povjesničar, u svojoj „Povijesti Hrvatske“, spomenuo je moju knjigu i ustvrdio: da, bilo je u Hrvatskoj i onih koji nisu htjeli rat. Služio sam, na dužnostima ministra, u prve tri Vlade Republike Hrvatske nakon demokratskih izbora 1990. Znam dobro jesmo li htjeli i željeli taj nesretni rat. U svim velikim društvenim zbivanjima uvijek se nađu pojedinci i skupine naklonjene ekstremnim rješenjima i obračunima. Ali službena Hrvatska rat 1991. nije htjela.

Prihvaćali smo gotovo sve prijedloge i planove međunarodne zajednice da se rat okonča. Gospodin Zdravko Tomac jednom je prilikom rekao kako našemu predsjedniku Tuđmanu ne bismo smjeli davati nalivpero. Jer sve potpisuje.

Među prijedozima Hrvatske da se sačuva mir, a ratovi na području bivše Jugoslavije u vrijeme njezina raspada suzbiju i spriječe, posebice želim

istaknuti dva važna dokumenta koja u nas, za divno čudo, nitko ne spominje, pa ni u Haaškome tribunalu: jedan je službeni hrvatsko-slovenski prijedlog o konfederaciji iz listopada 1990. i drugi, službeni prijedlog Vlade Republike Hrvatske o savezu suverenih država (republika u jugoslavenskoj federaciji) iz svibnja 1991.

U pisanju hrvatsko-slovenskog nacrta ugovora o konfederaciji sudjelovali su, među ostalima, hrvatski profesori Slaven Letica i Vladimir Đuro Degan (profesor emeritus). Prijedlog je bio razmatran u Predsjedništvu Jugoslavije. Druga važna činjenica jest: hrvatska Vlada Josipa Manolića je u svibnju 1991. službeno predložila sporazum o savezu suverenih država ondašnjih jugoslavenskih republika, savez sličan Europskoj uniji. Sporazum je u Saboru u kolovozu 1991. izložio, kao politiku svoje Vlade, i premijer Franjo Gregurić. Predsjednik Republike Franjo Tuđman nije bio sretan što sam u obrazloženju sporazuma predvidio oružane postrojbe saveza, poput američkih federalnih postrojba. Pojasnio sam da na taj način možemo umanjiti strah za egzistenciju i animozite škоловanih visokorangiranih časnika u JNA, pa se složio. Taj su hrvatski prijedlog bile u načelu prihvatile ili poduprle Austrija (dobili smo službeni dopis austrijskoga Ministarstva vanjskih poslova), Sjedinjene Američke Države (to mi je u izravnome razgovoru rekao američki veleposlanik Zimmermann), Italija (ministar De Michelis plasirao je prijedlog sličan hrvatskome u Europskoj zajednici), dio savezne jugoslavenske vlade, te dio lidera svih ondašnjih jugoslavenskih republika, uključujući Crnogorca Mila Đukanovića - odbio ga je samo službeni Beograd. Srbin Borisav Jović, potpredsjednik i predsjednik Predsjedništva Jugoslavije od 1989. do 1992., u svojem dnevniku, objavljen u Beogradu 1995. u knjizi „Poslednji dani Jugoslavije“, zapisao je: "Srbija nikada neće prihvati konferedarciju". Cilj srbijanskoga političkog gremija bio je zaposjedanje tuđega teritorija, uključujući, dakako, amputaciju Hrvatske i stvaranje države u kojoj će biti na okupu većina građana srpske nacionalnosti.

Dopustite kratak citat iz knjige dnevničkih zapisa Borisava Jovića od 11. rujna 1990.:

„Sada se radi etnička karta srpskog prostora, naročito u BiH i Hrvatskoj, da se jasno prikaže teritorija gde su Srbi u većini; od Šibenika, preko Like, Bosanske krajine, pored Save do Bijeljine svuda su Srbi u većini. U centru Bosne su Muslimani.

Srbi presecaju i Sandžak pored Drine, pa se Muslimani ne mogu ujediniti. To je budući prostor Srbije.“

Još jednom: to je zapisao formalno prvi čovjek Jugoslavije 11. rujna 1990. kada je u Jugoslaviji bilo relativno mirno.

Da je hrvatski prijedlog o savezu suverenih država bio prihvaćen i u Beogradu, na prostorima bivše Jugoslavije, u Sloveniji, Hrvatskoj, Bosni i Hercegovini i Kosovu, ne bi bilo oružanih sukoba ni ratova.

DOKUMENTARNO-IGRANI FILM RADNOG NASLOVA OLUJA JE SPASILA BIHAĆ

Miroslav Međimorec scenarist i organizator snimanja filma

Ovih dana završen je u Zagrebu prvi dio snimanja dokumentarno-igranog filma radnog naslova *Oluja je spasila Bihać*. U peticiji koju je dosad potpisalo dvadesetak akademika i biskupa te više od 2.300 ljudi iz cijelog svijeta akademik Josip Pečarić je ustvrdio da bi za spašavanje Bihaća general Ante Gotovina trebao dobiti Nobelovu nagradu za mir jer je vojno-redarstvenom akcijom Bihać deblokiran i otklonjena je opasnost za 180.000 ljudi stjeranih u okruženje da im se ne dogodi nova Srebrenica. Peticija akademika Pečarića o *nepravdi* Haaškoga suda pa i Vijeća sigurnosti UN pri presudi generalima Anti Gotovini i Mladenu Markaču kada je previdio takvu huminitarnu ulogu koju su imale RH, HV i vojna operacija *Oluja* u spašavanju Bihaća potaknula je Hrvata Nikolu Kneza, uspješnog redatelja kratkih, dokumentarnih i animiranih filmova i producenta iz Teksasa da akademiku Pečariću ponudi svoju zamisao o filmu na engleskom jeziku koji će obraditi taj zaboravljeni i zanemareni aspekt *Oluje*. Akademik Pečarić ga je spojio s redateljem i književnikom Miroslavom Međimorcem koji je napisao scenarij, organizirao snimanje i zamolio niz značajnih osoba: generale Josipa Čuletića, Krešimira Čosića i Rajka Rakića, povjesničare Antu Nazora, Davora Marijana, Dinka Čuturu i Ivu Lučića, novinare i publiciste Višnju Starešinu i Matu Kovačevića, znanstvenika i zastupnika u Hrvatskom saboru Miroslava Tuđmana, te humanitarne djelatnike Slobodana Langa i Jakova Bienenfelda, da svojim

stručnim raščlambama, izjavama i ocjenama sudjeluju u filmu.

U jesen se nastavlja snimanje i prikupljanje izjava još jednog broja osoba, posebice Bošnjaka vezanih uz opsadu, obranu i oslobođanje Bihaća, jer bez njihovih nadljudskih napora i žrtve Bihać ne bi opstao. Oni će izložiti svoja sjećanja i ocjene za jedan cjelovit i vjerodostojan film o toj danas slabo poznatoj epizodi rata u bivšoj Jugoslaviji koja je zbog brzine odvijanja događaja u jesen 1995. i postizanja mira u Daytonu neopravdano pala u zaborav. Kako je u svojoj izjavi za film naglasio dr. Slobodan Lang: *Oluja i vojna akcija jedne zemlje (RH) izravno je utjecala na huminitarni problem u susjednoj zemlji (Bihać); vojna akcija je bila u funkciji dobra*.

Osim uvida u bogati dokumentarni materijal koji je omogućio Hrvatski memorijalno-dokumentacijski centar Domovinskog rata i njegov ravnatelj dr. Ante Nazor neki dijelovi ovoga filma bit će igrani, tj. na osnovi zapisa i dokumenata rekonstruirat će se važni dijelovi slike o samoj obrani Bihaća i povezanosti s obranom i oslobođanjem RH te o politici i utjecaju velikih sila, posebice SAD-a. Redatelj Nikola Knez koji je povezan sa Sveučilištem Teksas A@M koristit će usluge studenata glume sa zadnje godine studija kazališta koji će odigrati ključne scene razgovora između hrvatskih i američkih vojnih dužnosnika. Osim u Zagrebu film je sniman u Kninu i Bihaću.

Nekoliko općih napomena o Nikoli Knezu, producentu i redatelju filma o *Oluji*, generalu Gotovini i opsadi i deblokadi Bihaća. Počet ćemo od njegova zadnjega filmskog uspjeha na Međunarodnom filmskom festivalu u Houstonu 2012.: Nikola Knez i njegova producentska kuća *iFilms LLC* dobila je na 45. svjetskom festivalu filma u Houstonu **jedanaest** nagrada Remi, platinastih, zlatnih, srebrenih i brončanih. Na festivalu je ove godine u različitim kategorijama prikazano više od 4.600 filmova iz 57 zemalja. U kategoriji igranog filma sudjelovao je i hrvatski igrani film Branka Ivande *Lea i Darija*. Na istom je festivalu 2011. godine Nikola Knez dobio tri zlatne nagrade, a 2010. dvije. Nikola Knez redatelj, scenarist, snimatelj, dobitnik mnogobrojnih nagrada, osnivač je *iFilms LLC*, filmske tvrtke koja se bavi filmskim procesom od početne ideje, scenarija do završetka filma i prikazivanja na filmskom platnu. Njegov studio opremljen je najnovijom tehnologijom kojom upravljaju vrhunski filmski profesionalci.

Osnivač je *Prve* (2005.) i organizator *Druge* (2006.) međunarodne konferencije o mlađeći i obrazovanju za 21. stoljeće (Children's rights @Education for the 21st Century) koja se odtada održava na Sveučilištu Texas A@M u Corpus Christiju. Usto je osnivač Zaklade Sv. Marije na otoku Mljetu, Hrvatske udruge za dječja ljudska prava i Hrvatske udruge za ekoturizam. Pisac je nekoliko scenarija i dviju dječjih knjiga. Školovao se u Hrvatskoj u kojoj je radio na velikom broju filmova za Hrvatsku televiziju, Koncertnu direkciju, HNK, Dramsko kazalište. Snimao je promidžbene filmove za industrijska poduzeća u Hrvatskoj i Njemačkoj, te dokumentarne, obrazovne i igrane filmove, filmove za promociju industrije i turizma kao i TV komercijalne i muzičke video filmove. Ima bogato iskustvo u video snimanjima, uređivanju, 3D animaciji i specijalnim efektima. Njegovo obrazovanje i iskustvo omogućuju mu potpuno razumijevanje moderne filmske tehnologija i računalnih mogućnosti pri stvaranju filma. Sposoban je nadzirati projekt od početne stvaralačke zamisli do postprodukcije dok mu znanje matematike i uvid u računalne znanosti omogućuje stručnost u svim oblicima tehnologije kao i uporabu preciznih alata za stvaranje vizualnih efekata i 3D animacije. Stalno je u tijeku s razvojem novih tehnologija u stvaranju filma. Izdvojiti ćemo tek nekoliko njegovih nagradivanih filmova: *Vitezovi* (Knights) 3D animacija; *Između mjeseca i zemlje*, (Between moon and earth) dokumentarni film o ruskom kozmonautu Sergeju Avdejevu; *Američki zatvori, u inozemstvu i kod kuće* (American prisons, foreign @domestic) - dokumentarni film koji je ove godine dobio platinastu nagradu za scenarij i posebnu nagradu žirija Remi za film i video; *Jedna osoba, dva puta* (One person, two paths).

Usprkos vrlo živom i uspješnom sudjelovanju u kompetitivnoj američkoj filmskoj industriji Nikola Knez nije napustio vezu sa svojom domovinom i ovaj producentsko-redateljski projekt pokazuje koliko vjeruje da se istina o Hrvatskoj, Domovinskom ratu i zatočenim generalima u Haagu, Oluji i pomoći Bihaću i BiH može na dobar filmski način, na engleskom jeziku, prezentirati svijetu.

GLAZBENA DINASTIJA

Razgovor sa Zlatkom Stahuljakom za listopadski broj *Svijeta*

Listopadski broj *Svijeta*, mjesecnog dodatka *Jutarnjem listu*, donio je opsežan prikaz glazbene dinastije Stahuljak na osnovi razgovora s vlp. Zlatkom Stahuljakom na čak osam stranica iz pera Željka Ivanjka pod naslovom: *Dinastija koja stoljećima vlada glazbenom scenom*. Mnoštvo snimaka od kojih dvije zauzimaju po cijelu stranicu magazinskog formata napravio je Vjekoslav Skledar.

Bračni parovi Stahuljak i Havel na primanju u povodu Dana državnosti RH u Pragu

Priča počimljje prisjećanjem na druženje s velikim hrvatskim pjesnikom Nikolom Šopom koji je stanovaо u istoj ulici, pa na muziciranje njegova oca Jurja s glazbenim bračnim parom Gerasimov, ruskim izbjeglicama, te s domaćim glazbenicima. Sestruru Višnju, poznatu hrvatsku književnicu, spominje u opisu teških poratnih godina kada je njegova obitelj bila prisiljena dijeliti stan s nametnutim sustanarima i podstanarima. Oca pak, skladatelja i profesora, predstavlja kao nositelja dvaju zanimanja, glazbenika i profesora povijesti - inače ne bi mogao izdržavati obitelj - ali i umeće zgodu s prošnjom: nije mogao isprositi izabranicu srca dok ne svrši studij! I vlp. Stahuljak također se je "osigurao" sveučilišnom diplomom: diplomirao je etnologiju i hrvatski jezik na Filozofskom fakultetu, uz završenu glazbenu školu i Muzičku akademiju u Zagrebu. Slijedi prikaz kratkotrajnog razdoblja u kojem je bio intendant HNK s osvrtom na političke "igre" zbog kojih je napustio to mjesto.

Za odlazak u diplomaciju posredno mu je pomogao kardinal Kuharić, počasni član Družbe hrvatskoga zmaja, javno izrečenom preporukom predsjedniku Tuđmanu, a vijest o tome prenio mu je dr. Žarko Domljan, prvi predsjednik Hrvatskoga državnog sabora. U članku je osvrт na službu u diplomaciji razmjerno kratak (naglasak je na glazbenoj djelatnosti), a s ugodom se sjeća susreta s g-đom Dagmar Havel, predsjednikovom suprugom, u povodu *Tjedna hrvatske kulture* u Pragu, koja je uočila kako mu teško pada odricanje od glazbe zbog službe u diplomaciji. G-đa Havel dugo je tom prigodom razgovarala s njegovom suprugom, također vrsnom glazbenicom¹⁷. Uz još jedno kraće prisjećanje na očev skladateljski opus i borbu za kruh svagdanji, saznajemo, pri samom kraju članka, za povod ovom razgovoru. To je izlazak iz tiska knjige Andrije Tomašeka *Njih šesnaester* - o glazbenoj obitelji Stahuljak. A na samom kraju vlp. Stahuljak otkriva kako je postao sudski vještak za glazbala.

OBAVIJESTI O RADU HDK

Od izlaska prošloga broja *Glasnika* do zaključenja ovoga održano je sedam sastanaka Upravnog vijeća HDK: 28. lipnja, pa 5. i 12. svibnja, zatim 20. i 27. rujna, te 11. i 18. listopada 2012. Valja reći da su na gotovo svim sastancima UV sudjelovali i pojedini članovi Nadzornog odbora HDK. Na ovim je sastancima, uz pitanja sadržaja sljedećega broja *Glasnika* i mrežnih stranica, prevladavalo ovih dvanaest tema:

- prva srijeda u mjesecu,
- predstavljanje knjigā *Sjećanja i priloga* (SiP) u Zagrebu i izvan njega,
- poticanje mogućih autora na pisanje tekstova za IV. knjigu SiP,
- suradnja HDK i MVEP,
- suradnja HDK i Udruge hrvatskih diplomata (UHD),
- popis članova HDK na mrežnim stranicama,
- poticanje službujućih voditelja DKP-a da se učlane u Klub,
- predlaganje novoga predsjednika HDK,
- klupska druženja u drugoj polovici mjeseca,
- prijava na natječaj MVEP za novčanu potporu,

- dodjela plaketa, priznanja i zahvalnica zaslужnim članovima, te prijateljima i podupirateljima HDK - novčana pitanja.

Prva srijeda u rujnu obilježena je predavanjem g. Mije Marića, predsjednika Hrvatskoga svjetskoga kongresa o toj udruzi što djeluje na gotovo svim kontinentima. To predavanje prenosimo u nešto skraćenu obliku u ovom broju Glasnika, a cijelovito, s prikazom rasprave nakon njega, na mrežnim stranicama. Listopadske prve srijede održao je predavanje akademik Davorin Rudolf, pod naslovom *Granice suvremene Hrvatske*, što također prenosimo u ovom broju Glasnika, a bit će i na mrežnim stranicama.

Za predstavljanje knjigā *Sjećanja i priloga* (SiP) bilo je razmatrano nekoliko prikladnih mjesta u Zagrebu (Institut *Ivo Pilar*, Hrvatski studiji, Diplomatska škola), te Sveučilište u Splitu, ali još nije odlučeno gdje će se i kada to zbiti.

Što se tiče tekstova za IV. knjigu SiP, sastavljen je popis od 30-ak mogućih autora i u više im je navrata veleposlanik Miroslav Međimorec, predsjednik Uredničkog odbora, razašljao okružnicu, ali je odziv prilično slab (njih pet, šest). Uslijedit će pojedinačno nazivanje telefonom kako bi se nagovorio dostatan broj autora na pisanje teksta za novi svezak.

U svezi sa suradnjom između HDK i MVEP razgovarala je veleposlanica Vera Tadić, tajnica Kluba, s glavnom tajnicom Ministarstva, veleposlanicom Vesnom Cvjetković, koja je ispričala ministricu, prof. dr. sc. Vesnu Pusić, koja zbog prezauzetosti nije mogla primiti predstavnike HDK, kako je to zatraženo u pismu što joj ga je uputio predsjednik Morsan 18. svibnja (razgovor je vođen potkraj lipnja). G-đa Cvjetković predložila je da se ujesen ponovno napiše pismo ministrici s konkretnim prijedlozima o suradnji. Nakon rasprave predloženo je osam točaka te suradnje, pri čemu su najvažnije: daljnja potpora MVEP-a u duhu rijeći što ih je Predsjednik Republike Hrvatske uputio HDK-u u prigodi obilježavanja 10. obljetnice, tehnička potpora uređivanju mrežnih stranica HDK, natpisna ploča s oznakom HDK na ulazu u zgradu Diplomatske akademije MVEP i pristup članovima HDK u Arhiv MVEP za potrebe pisanja tekstova za knjige SiP.

¹⁷ Sopranistica Ivanka Stahuljak otpjevala je tri pjesme na svečanom obilježavanju 10. obljetnice HDK u HNK 29. studenoga 2011.

Iako je u više prigoda obostrano izražavana spremnost na suradnju između HDK i UHD, ta je suradnja još daleko od stvarnih mogućnosti. Zato u ovom broju objavljujemo razgovor s g-dmom Nives Malenicu, predsjednicom UHD, na temu suradnje dviju udruga.

U popisu članova HDK što se objavljuje na mrežnim stranicama dopisat će se uz imena članova koji su sudjelovali na Osnivačkoj skupštini riječ *osnivač*, a uz ime vlp. Tvrtka Andrije Mursala - *utemeljitelj*. Inače, mjesto urednika mrežnih stranica opet je nepopunjeno, jer je dosadanji urednik, vlp. Dražen Margeta, preuzeo poslovima u MVEP.

Među službujućim voditeljima DKP-a vjerojatno ima onih koji bi se rado učlanili u Klub, a njihovim bi se pristupom Klub znatno pomladio. Zato će im se uputiti pismo s poticanjem na ispunjenje pristupnice.

Predsjedniku Morsanu istječe za malo više od godine dana treći mandat, a on će se nakon toga zahvaliti na dužnosti. Zato je pozvao članove UV da počmu razmišljati o prikladnu predloženiku za tu odgovornu dužnost.

Susreti prve srijede u mjesecu toliko su nabijeni sadržajem (predavanja, rasprave) da ostaje premalo vremena za običan prijateljski razgovor. Zato je predloženo da se s profesorom Horvatićem, predsjednikom Društva sveučilišnih nastavnika, izvidi mogućnost dobivanja kakve manje prostorije za klupska druženja u drugoj polovici mjeseca.

MVEP raspisalo je i ove godine natječaj za novčane potpore različitim udrugama. Prijava na taj natječaj iziskuje golem trud (ispisivanje velika broja tekstova i podataka, prikupljanje mnogobrojnih potvrda itd.). Lavovski dio toga posla obavio je naš rizničar, veleposlanik Krešimir Žnidarić, i novčana je potpora dobivena, ali u znatno manjem iznosu od zatražene.

U prilogu prošlom broju objavljen je popis dobitnika plaketa, priznanja i zahvalnica zaslužnim članovima, te prijateljima i podupirateljima HDK. One će se uručiti dobitnicima prigodom predbožićnog domjenka u prosincu, a nadnevak još nije utvrđen.

Stanje na računu HDK sasvim je zadovoljavajuće, jer se članstvo potiče povremenim okružnicama na plaćanje članarine, a rizničar Žnidarić uz to

neumorno traži novčanu potporu od uspješnijih hrvatskih tvrtkā.

Glasnik Hrvatskog diplomatskoga kluba

Izdaje Upravno vijeće HDK

Izlazi dvomjesečno

Adresa nakladnika:

Petretićev trg 2, 10000 Zagreb

Tel. (01) 4599 401, fax: (01) 4599 455

E-mail: hdk@mvep.hr

Internet: <http://www.hdk-cdc.hr>

Za nakladnika: Sergej Ivan Morsan, predsjednik

HDK

Uredništvo:

Zvonimir Marić, član UV HDK, urednik

Duro Deželić, član UV HDK, član uredništva

Tvrtko A. Mursalo, član UV HDK, član uredništva

Žiro račun za uplatu članarine br. 2340009-

111092716 kod Privredne banke Zagreb